

IMPELLO

Impello-analysen 2019

Status og utviklingstrekk for teknologiselskapene i Trondheimsregionen

Impello Management AS
Trondheim, 21. januar 2020

Dato: 21.01.2020

Utgiver: Impello Management AS

Forfattere: Margrethe Skjelstad, Madeleine Heiberg og Frode Iglebæk

Kontakt

Impello Management AS

Innherredsveien 7

7014 Trondheim, Norge

+47 90 22 70 00

info@impello.no

www.impello.no

Foto

Rettigheter til bilder og illustrasjoner er angitt i bildeteksten.

Bilder som ikke er kreditert tilhører Impello eller er stock foto.

ISBN 978-82-691556-4-8 (Trykt)

ISBN 978-82-691556-5-5 (PDF)

Impello-analysen 2019

Impello-analysen gir en oversikt over vekst- og lønnsomhetsutvikling for teknologiselskapene med registrert forretningsadresse i Trondheimsregionen. Før kommunesammenslåingen 1.1.2020 består regionen av kommunene Trondheim, Orkdal, Melhus, Malvik, Indre Fosen, Stjørdal, Midtre Gauldal, Klæbu og Skaun. Alle data er basert på offisielle regnskapstall for perioden 2005-2018, og supplert med data for ansatte i 2019.

Komplett database med nøkkeltall for bransjer og alle teknologiselskaper i regionen er tilgjengelig på www.impelloanalysen.no. Tidligere års Impello-analyser kan også lastes ned der.

Om Impello

Impello er et uavhengig konsulenthus med høy kompetanse og engasjerte medarbeidere. Vi gir ambisiøse bedrifter retning, vekst og verdiutvikling gjennom M&A, strategisk og finansiell rådgivning. Impello har bred erfaring fra rådgivning innenfor teknologi, industri og tjenesteytende næringer, med særlig fokus på IKT, energi, sjømat og maritim.

Impello har 14 engasjerte medarbeidere med høy utdanning og lang erfaring fra M&A/corporate finance, bank/finans, revisjon/rådgivning og ledelse. Siden oppstarten i 2005 har vi vært involvert i mer enn 100 transaksjonsprosesser og 700 rådgivnings- og management for hire prosjekter.

Selskapet har hovedkontor i Trondheim og avdelingskontor i Oslo, og er 100 % eid av de ansatte.

Impello er eksklusivt norsk medlem av det internasjonale M&A-nettverket Globalscope som har partnere i 48 land over hele verden. Dette medfører at vi har et stort globalt nettverk og i økende grad arbeider med internasjonale transaksjonsprosesser (cross border).

Samarbeidspartnere

Innhold

Sammendrag	7
Summary of the Impello analysis 2019	10
1. Nøkkeltall 2018/2019	13
2. Utvikling i teknologiselskapene i Trondheimsregionen.....	17
3. Nyetableringer i 2018 og 2019	22
4. Vekstvinner 2018.....	27
5. Oppkjøp	30
6. Kommersialisering fra forskningsmiljøene.....	32
7. Lån og tilskudd fra Innovasjon Norge	34
8. Årets tema: Scaleups – suksesshistorier og vekstutfordringer	36
9. Innovasjonsaktører	42

Sammendrag

I 2019 hadde Trondheimsregionen 765 teknologiselskaper med 13 000 ansatte. Det er fortsatt høy nyetableringstakt i regionen med 81 nyetableringer i 2018 og en prognose på 77 nye selskaper i 2019. Sysselsettingsveksten på 0,9% i 2018 ble etterfulgt av en økning på 4,9 % i 2019.

Den samlede omsetningen til teknologiselskapene i Trondheimsregionen var 25,6 mrd. kr i 2018. Dette er en økning på 7,9% fra foregående år. Samlet driftsresultat har mer enn doblet seg fra 2017 til 2018.

Størst omsetningsvekst var i bransjene energi- og miljøteknologi (25 %), helse (23 %) og olje og gass (17 %). I 2017 var det en positiv utvikling i alle nøkkeltall for teknologibransjen i Trondheimsregionen. Denne utviklingen har fortsatt i 2018. Spesielt har lønnsomheten for selskapene økt betydelig siste år. De 15 største selskapene bidro alene til en omsetningsøkning på 437 mill. kr.

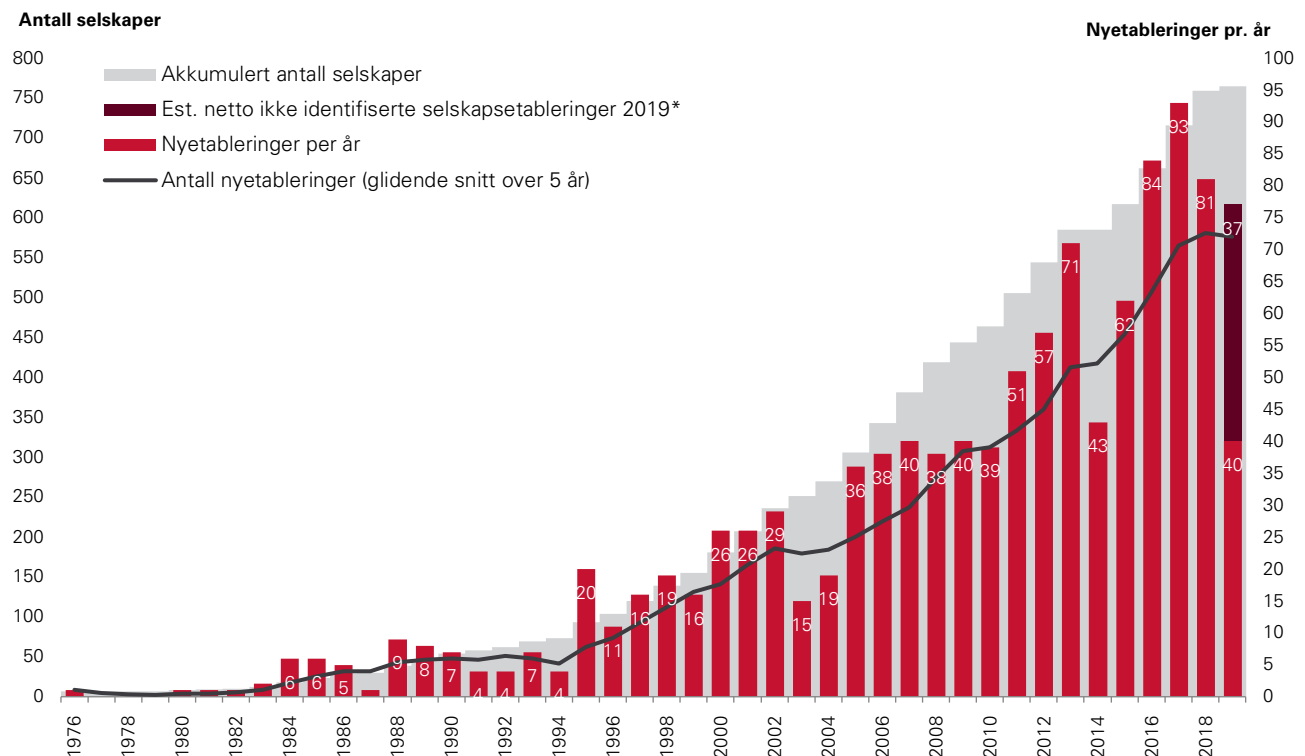
Antall sysselsatte økte med 4,9 % fra 12 543 i 2018 til 13 158 i 2019. Veksten kommer primært fra økt sysselsetting i aksjeselskapene.

Samlet driftsresultat for teknologibransjen var 666 mill.kr i 2018, noe som er en økning på 130 % sammenlignet med 2017. Lønnsomheten er nå høyere enn i 2015, men fremdeles betydelig lavere enn toppåret 2014.

Etter tre år med nedgang i verdiskaping så leverte regionens teknologibedrifter en rekordhøy samlet verdiskaping på 7,4 mrd. kr i 2018.

Antall teknologiselskaper i Trondheimsregionen (1976-2019)

Trondheimsregionen omfatter kommunene Trondheim, Orkdal, Melhus, Malvik, Indre Fosen, Stjørdal, Midtre Gauldal, Klæbu og Skaun. Oversikten omfatter aksjeselskaper og underavdelinger pr. 31.12.2019. *Data pr. januar 2020. Endelige tall for 2019 forventes å bli ca. 77 nyetableringer og 765 selskaper i drift per 31.12.2019. Erfaringsmessig tar det 3-6 mnd. inn i nytt år før alle er formelt registrert.

2018: Fakta om teknologibransjen i Trondheimsregionen

759 teknologiselskaper

651 aksjeselskaper og 108 underavdelinger

81 nyetablerte virksomheter

72 aksjeselskaper og 9 underavdelinger

12 543 ansatte (vekst 0,9 %)

7 588 i aksjeselskaper og 4 955 i underavdelinger

25,6 mrd. kr i samlet omsetning

Vekst 2017-2018: 7,9 %

15,5 mrd. fra aksjeselskaper og 10,1 mrd. fra underavdelinger

0,7 mrd. kr i samlet driftsresultat (kun AS)

Vekst 2017-2018: 130 %

2019: Fakta om teknologibransjen i Trondheimsregionen

765 teknologiselskaper (728 kartlagt pr. januar 2020)*

626 aksjeselskaper og 102 underavdelinger

37 ikke identifisert

77 nyetablerte virksomheter (prognose, 40 kartlagt)*

13 158 ansatte (vekst 4,9 %) i 728 av selskapene

8 032 i AS og 5 126 i underavdelinger.

* Data per januar 2020. Endelige tall for 2019 forventes å bli ca. 77 nyetableringer og 765 teknologiselskaper i drift per 31.12.2019. Erfaringsmessig tar det 3-6 mnd. inn i nytt år før alle er formelt registrert.

Nyetablerte teknologiselskaper (2015-2019)

	2015	2016	2017	2018	2019
Aksjeselskaper	58	75	85	72	38
Underavdelinger	4	9	8	9	2
Sum	62	84	93	81	40

Omsetning i underavdelinger

Impello har estimert omsetningen i underavdelingene basert på omsetning per ansatt i konsernet og multiplisert med antall ansatte i underavdelingen. I de tilfeller der Impello vet at metoden kan gi feil utslag (primært i store underavdelinger) så er estimatene korrigeret.

For aksjeselskaper som er slettet og videreført som underavdelinger har vi tidligere fått omsetningsestimat direkte fra selskapene. Disse estimatene ligger nå sammen med øvrige tall for omsetning i underavdelingene. Dette forklarer noe av endringen i omsetningstall i aksjeselskapene fra tidligere års analyser.

Bransjefordeling 2018

IKT er den klart største sektoren blant teknologiselskapene i Trondheimsregionen med 350 selskaper (46,1 %), etterfulgt av olje og gass med 93 selskaper (12,3 %), energi- og miljøteknologi og helse med henholdsvis 61 og 56 selskaper (8,0 % og 7,4 %) i 2018.

Mer enn halvparten av nyetableringene i 2018 var IKT-selskaper, noe som samsvarer med trenden tidligere år.

Bransjer for teknologiselskapene i Trondheimsregionen (2018)

Oversikten inkluderer 651 aksjeselskaper og 108 underavdelinger.

Alle bransjer har hatt en positiv gjennomsnittlig omsetningsvekst (CAGR) i perioden 2009-2018.

Marin bransje har hatt størst vekst både med hensyn til omsetning, antall ansatte og antall selskaper. Fra 2009 har antall selskaper økt fra 16 til 42, og selskapene har samlet hatt en gjennomsnittlig omsetningsvekst på 12 % de siste ti årene. De fem siste årene har de helserelevante teknologiselskapene hatt en betydelig omsetningsvekst, fra 142 mill. kr i 2013 til 287 mill. kr i 2018.

Nøkeltall for utvikling i bransje (2009-2018)

Oversikten inkluderer 651 aksjeselskaper og 108 underavdelinger. Tall i mrd. kr. Tabellen oppgir gjennomsnittlig årlig vekst for 2009-2018 (CAGR).

Bransje	Omsetning		Antall selskap	
	2018	Vekst	2018	Vekst
Annen industri	3,1	1 %	39	2 %
Energi- og miljøteknologi	0,7	0 %	61	4 %
Helse	0,3	3 %	56	7 %
IKT	10,5	8 %	350	7 %
Marin	1,0	12 %	42	10 %
Maritim	1,7	3 %	40	6 %
Mek.prod. og prod.utvikl.	1,2	2 %	47	4 %
Olje og gass	5,0	5 %	93	2 %
Teknisk konsulentvirksomhet	2,1	8 %	30	5 %

Årets vekstvinner: Alcatel Submarine Networks Norway AS

Størst omsetningsvekst i 2018 og størst gjennomsnittlig omsetningsvekst 2013-2018

Alcatel Submarine Networks Norway (ASN Norway) utvikler og leverer undervanns sensorsystemer til olje- og gassbransjen. De siste årene har ASN hovedsakelig solgt det egenutviklede systemet «Optowave» som er en permanent installert fiberoptisk løsning for reservoarovervåking. Selskapet hadde en omsetning på 224 mill. kr i 2018 og en omsetning som var 27 ganger høyere enn året før. Gjennomsnittlig vekst siste fem år er 84 %.

ASN Norway som er en del av det internasjonale konsernet Alcatel med Nokia som øverste eier, har kontorer i Trondheim, Calais, Paris og Greenwich. Trondheimskontoret har 65 ansatte på Rosten.

Nøkkeltall for teknologiselskapene i Trondheimsregionen (2014-2019)

Impello-analysen er basert på siste tilgjengelige regnskapsdata for 2018. Sysselsettingsdata pr. 31.12 for 2014-2019 (aksjeselskaper og underavdelinger) er basert på informasjon fra Aa-registeret til NAV. Aker BP, Teekay Petrojarl (regnskapstall) og Reinertsen (regnskapstall og ansatte) inngår ikke i tabellen. Tall på ansatte før 2015 er justert opp med et estimat for korrigerende av effekten av nytt rapporteringssystem til NAV (600 for aksjeselskaper) og 150 for underavdelinger). Regnskapstall er oppgitt i mill.kr. *Estimat (40 kartlagt pr. januar 2020).

AKSJESELSKAPER	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019 est.	Endr. 2017-18
Aksjeselskaper pr 1.1	505	501	531	567	614	651		
Nyetableringer (AS)	39	58	75	85	72	38		
Frafall (oppløst, konkurs, flyttet)	43	28	39	38	35	63		
Aksjeselskaper pr. 31.12	501	531	567	614	651	626		6,0 %
UNDERAVDELINGER								
Underavdelinger pr 1.1.	80	84	86	95	102	108		
Nyetableringer (avd.)	4	4	9	8	9	2		
Frafall (oppløst, konkurs, flyttet)	0	2	0	1	3	8		
Underavdelinger pr 31.12.	84	86	95	102	108	102		5,9 %
Sum teknologiselskaper 31.12	585	617	662	716	759	728	765*	6,0 %
ANSATTE								
Ansatte i aksjeselskaper	7 215	7 987	6 800	7 500	7 588	8 032		1,2 %
Ansatte i underavdelinger	4 342	4 481	4 548	4 936	4 955	5 126		0,4 %
Sum ansatte pr. 31.12	11 557	12 468	11 348	12 436	12 543	13 158		0,9 %
NØKKELTALL (mill kr.)								
Omsetning i aksjeselskaper	14 515	14 411	12 880	13 605	15 499			13,9 %
Omsetning i underavdelinger	8 208	8 464	8 839	10 099	10 077			-0,2 %
Sum omsetning	22 723	22 875	21 719	23 704	25 576			7,9 %
Driftsresultat (EBIT) (kun AS)	1 129	583	216	279	666			130,0 %
Årsresultat (kun AS)	703	109	-406	86	217			
Egenkapital (kun AS)	7 023	7 593	7 217	7 884	9 553			21,2 %
Verdiskaping (kun AS)	7 100	6 703	5 751	5 460	7 353			34,7 %

Summary of the Impello analysis 2019

The Trondheim Region has a total population of 295,000 and has 765 technology companies employing 13,000 people. The dominating technology sectors are ICT and Oil & Gas. The number of new start-ups was 81 in 2018. Impello's prognosis indicates that 77 new companies were incorporated in 2019.

2018 was a year with positive overall key ratios for the region, with growth in employment, and increased revenues and earnings.

Equinor, Aker solutions, Nordic Semiconductor, Autronica Fire and Security, Evry Norge, Rambøll and Norconsult are among the largest (technology) employers in the Trondheim Region.

The university and research communities at NTNU and SINTEF employ 9,000 scientists and researchers and have more than 40,000 students enrolled. Through history, these institutions have contributed with expertise and ideas that have led to the creation of companies with cutting-edge technology.

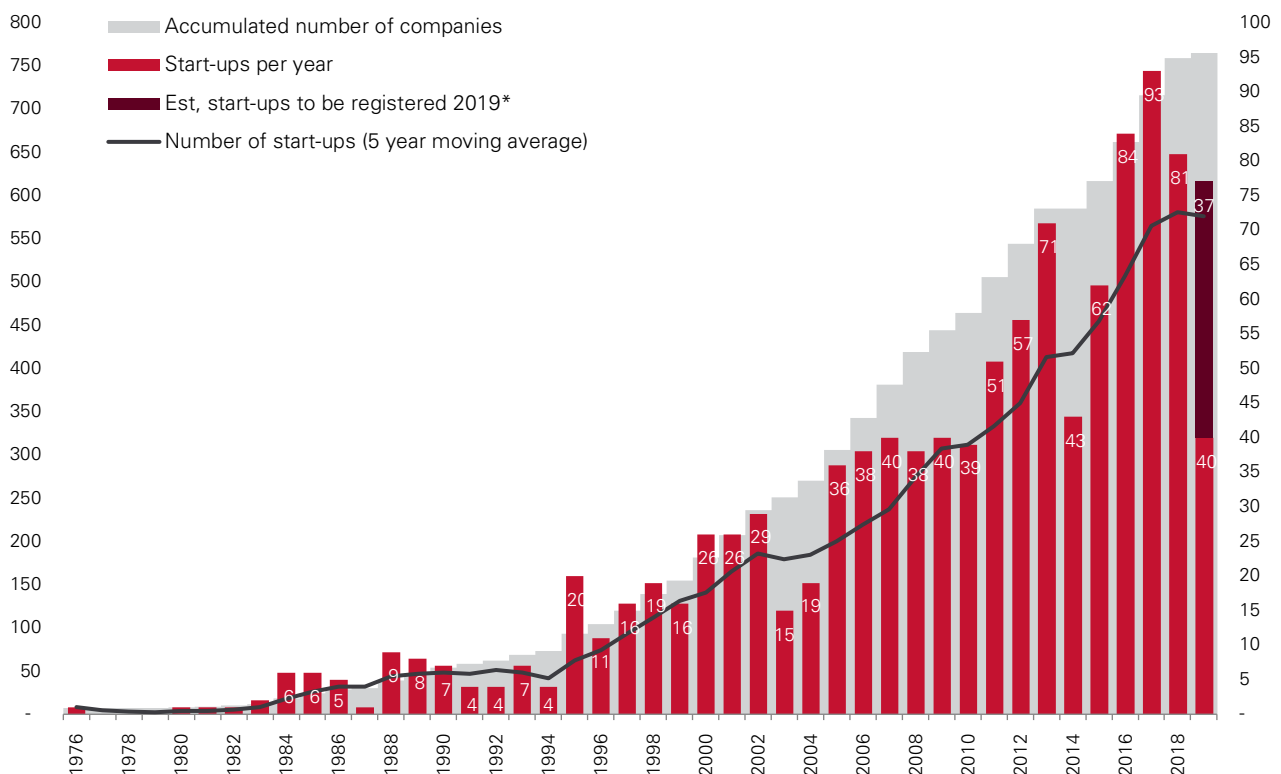
The technology companies in the Region had an annual turnover of NOK 25.6 billion and EBIT of 0.7 billion, which is an increase of 7.9% in revenues and 130% in EBIT compared to 2017.

At the end of 2019, the total number of employees was 13,158. This is an increase of 4.9% compared to 2018.

Number of technology companies in the Trondheim Region (1976-2019)

The Trondheim Region consists of the nine municipalities Trondheim, Orkdal, Melhus, Malvik, Indre Fosen, Stjørdal, Midtre Gauldal, Klæbu og Skaun. The graph shows the total number of active limited companies, subdivisions (with enterprise no.), and start-ups per year. * Data as of January 2020. Number of start-ups and total number of companies (31.12.2019) is expected to be 77 and 765, respectively, when all new companies have been duly registered.

Number of companies

2018: Facts about the tech sector in the Trondheim Region

759 technology companies

651 limited companies and 108 subdivisions

81 start-ups / new companies

72 limited companies and 9 subdivisions

12,543 employees (growth 0.9%)

7,588 in limited companies and 4,955 in subdivisions

25.6 bn NOK

Growth 2017-2018: 7.9%

15.5 bn. from ltd. companies and 10.1 bn. from subdivisions

0.7 bn NOK EBIT combined (ltd. companies only)

Growth 2017-2018: 130 %

2019: Facts about the tech sector in the Trondheim Region

765 technology companies (728 identified per January 2020)*

626 limited companies and 102 subdivisions

37 not yet identified (estimate)

77 start-ups / new companies (estimate, 40 identified)*

13,158 employees (growth 4.9 %) in 728 companies

8,032 in limited companies and 5,126 in subdivisions.

*Data as of January 2020. Number of start-ups and total number of active companies is expected to be 77 and 765, respectively, when all new companies have been duly registered.

Technology start-ups (2015-2019)

	2015	2016	2017	2018	2019
Limited companies	58	75	85	72	38
Subdivisions	4	9	8	9	2
Total	62	84	93	81	40

Revenues in subdivisions

Revenues in subdivisions have been estimated based on the number of employees in each subdivision compared to the total number of employees in their respective parent companies.

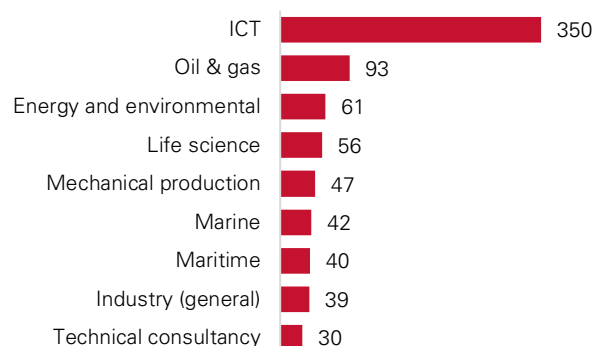
Impello has made manual adjustments for large subdivisions if we have encountered wrong or misleading figures. Impello has contacted the largest subdivisions to increase the accuracy of the estimates.

Key sectors

ICT is the largest sector in the Trondheim Region with 350 companies representing 46% of the total number of companies in 2018. Oil & Gas is the second largest sector (12%), followed by energy and environmental technology (8%) and life science (7%).

Technology companies in the Trondheim Region (2018)

Figures include 651 limited companies and 108 subdivisions, total 759.

All sectors have had a positive revenue growth (CAGR) since 2009.

Of the nine sectors covered by the Impello analysis, the marine sector has had the strongest growth, both in terms of turnover, number of employees and number of companies. From 2009 the number of companies has increased from 16 to 42, and the companies have overall had an average income growth of 12% over the last ten years. Over the past five years, the health-related tech companies have seen a significant increase in turnover, from NOK 142 million in 2013 to 287 million in 2018.

Key figures for the technology sectors (2009-2018)

The figures include 651 limited companies and 108 subdivisions, tot. 759. Growth figures indicate average growth rate (CAGR) 2009-2018.

Sector	Revenues [NOK bn]		No. of companies	
	2018	Growth	2018	Growth
Industry (general)	3.1	1 %	39	2 %
Energy / environmental	0.7	0 %	61	4 %
Life science	0.3	2 %	56	7 %
ICT	10.6	8 %	350	7 %
Marine	1.0	12 %	42	10 %
Maritime	1.7	3 %	40	6 %
Mechanical production	1.2	2 %	48	4 %
Oil & gas	5.0	5 %	93	2 %
Technical consultancy	2.1	8 %	30	5 %

Growth company of the year

Alcatel Submarine Networks Norway AS – largest one-year revenues growth in 2018 and largest five-year average growth 2013-2018:

ASN Norway develops and delivers subsea sensor systems. The recent years Optowave has been the main product– a subsea fiber optic PRM system (Permanent Reservoir Monitoring) historically with a primary market in oil and gas. The company had NOK 224 million in revenues in 2018, a growth in revenues of 2 750 % the last year and 84 % CAGR the last five years.

The company is a part of the international group Alcatel with Nokia as the largest owner, and they have offices in Trondheim, Calais, Paris and Greenwich. ASN Norway has their office at Rosten in Trondheim, and today there are 65 employees.

Key figures

Financial data and employment figures are based on the most recent publicly available data. Financial records (31.12.2018) and employment data (31.12.2019) are provided by the Brønnøysund Register Centre (Register of Business Enterprises) and NAV (Norwegian Labour and Welfare Administration).

About the Impello analysis

The report is published annually (first published in 2006) and covers the technology-based companies in nine municipalities in the Trondheim Region in Mid-Norway. Key topics are financial figures, sectorial revenues, value creation and employment. The analysis is co-founded by national and regional partner: Venture and seed investors, research and innovation communities, bank and finance, education and government institutions.

About Impello Management

Impello is a leading company in M&A, strategy and financial Advisory with offices in Trondheim and Oslo. Since we started in 2005, we have been involved in more than 100 M&A transactions and 700 consulting assignments for more than 300 customers. Impello has 14 employees with high formal competence and wide experience from consulting in technology and industry with a focus on IT/software, energy, oil and gas, the maritime sector and seafood/aquaculture. The customer portfolio includes listed companies, group companies, growth companies and start-ups.

Impello is the exclusive Norwegian member of the M&A network Globalscope with 55 partners in over 48 countries. This enables us to increasingly work with international transactions (cross-border).

www.impello.no

Key figures for the technology companies in the Trondheim Region (2014-2019)

Aker BP, Teekay Petrojarl (financial figures and employees) are not included in the table. Employment statistics before 2015 has been increased with an estimate to adjust for the effect of a new reporting system to NAV (600 for ltd. companies and 150 for subdivisions).

* Data as of January 2020. Number of start-ups and total number of companies (31.12.2019) is expected to be 77 and 765, respectively, when all new companies have been duly registered.

ENTERPRISES	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019 est.	Change 2017-18
Number of limited companies	501	531	567	614	651	626		
Number of subdivisions	84	86	95	102	108	102		
Total active companies 31.12	585	617	662	716	759	728	765*	6.0 %
EMPLOYEES								
Employees in ltd. companies	7,215	7,987	6,800	7,500	7,588	8,032		1.2 %
Employees in subdivisions	4,342	4,481	4,548	4,936	4,955	5,126		0.4 %
Total employees	11,557	12,468	11,348	12,436	12,543	13,158		0.9 %
KEY FIGURES [MNOK]								
Revenues in ltd. companies	14,515	14,411	12,880	13,605	15,499			13.9 %
Revenues in subdivisions	8,208	8,464	8,839	10,099	10,077			-0.2 %
Total revenues	22,723	22,875	21,719	23,704	25,576			7.9 %
EBIT in ltd. companies	1 129	583	216	279	666			139.0 %
Net income ltd. companies	703	109	-406	86	217			
Equity in ltd. companies	7,023	7,593	7,217	7,884	9,553			21.2 %
Value added in ltd. companies	7,100	6,703	5,751	5,460	7,353			34.7 %

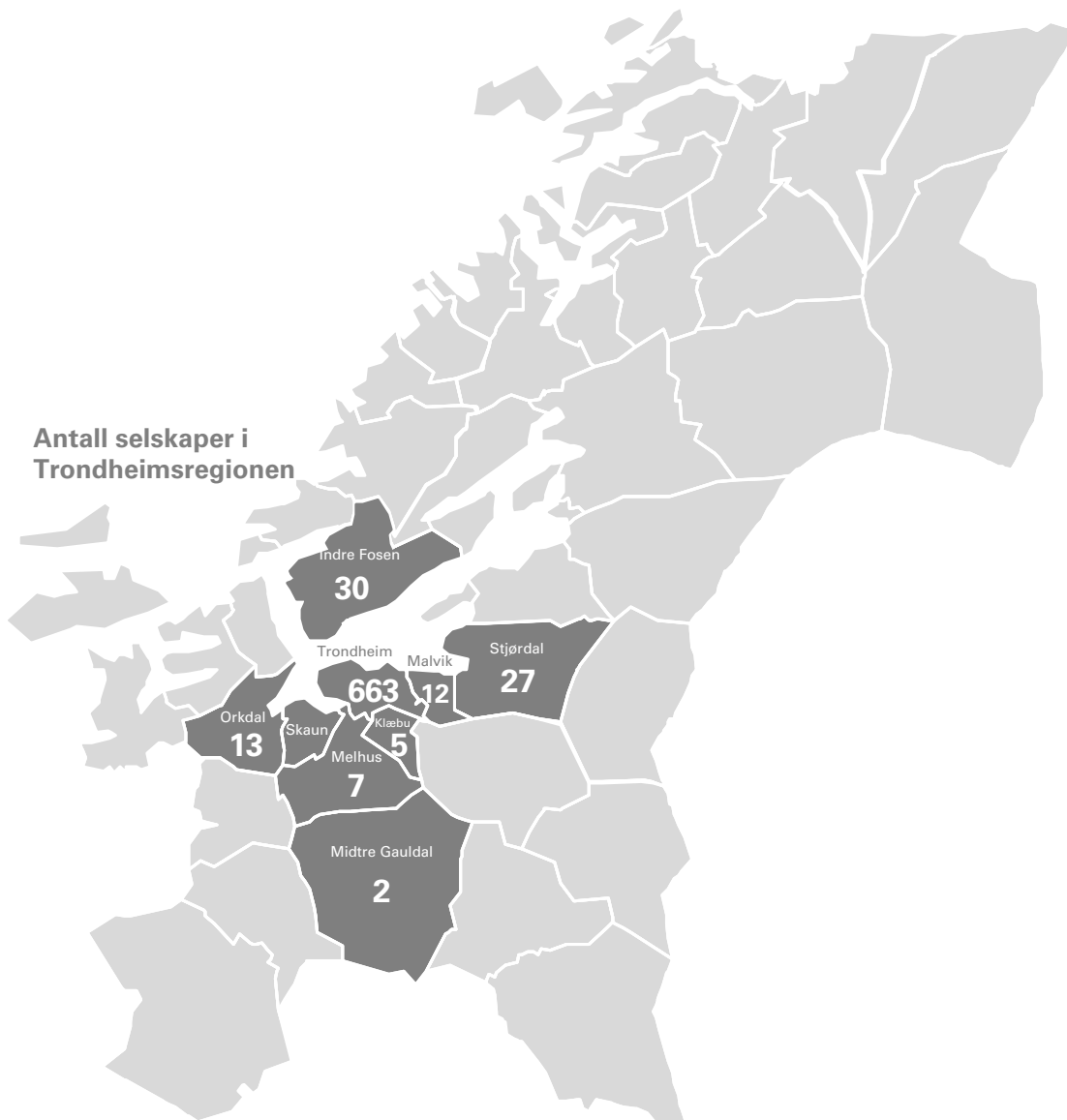
1. Nøkkeltall 2018/2019

I 2019 hadde Trondheimsregionen 765 teknologiselskaper med 13 000 ansatte. Samlet omsetning var rekordhøy i 2018 med 25,6 mrd. kr og en vekst på 7,9% fra 2017. I 2018 ble det etablert 81 nye teknologiselskaper i regionen, og foreløpige prognoser viser at det er etablert 77 selskaper i 2019. Det var mange selskaper som falt ut av datagrunnlaget i 2019, enten som følge av flytting eller oppløsning/konkurs. Dette er en naturlig følge av den høye nyetableringstakten de siste årene.

Ved utgangen av 2018 var totalt 759 teknologiselskaper etablert i regionen, av disse var 108 underavdelinger av teknologiselskaper med hovedkontor utenfor regionen.

96 bedrifter hadde forretningsadresse utenfor Trondheim. Av disse er Indre Fosen og Stjørdal størst.

Figur 1: Antall teknologiselskaper pr. kommune som inngår i Trondheimsregionen

2018 fakta

759 selskaper: 651 aksjeselskaper og 108 underavdelinger
81 nyetableringer: 72 aksjeselskaper og 9 underavdelinger
12 543 ansatte: 7 588 i aksjeselskap og 4 955 i underavdelinger
25 576 mill. kr i samlet omsetning (AS og underavdelinger)
666 mill. kr i samlet driftsresultat (kun AS)
7 353 mill. kr i samlet verdiskaping (kun AS)

2019 fakta

765 selskaper: 728 registrert per 1.1.2020 og med en prognose om ytterligere 37 ikke-identifiserte nyetableringer i 2019
77 nyetableringer: 40 registrert og 37 ikke identifisert (prognose)
13 158 ansatte: 8 032 i aksjeselskap og 5 126 i underavdelinger

Nøkkeltall for Trondheimsregionen 2019**Tabell 1: Nøkkeltall for teknologiselskapene i Trondheimsregionen (2014-2019)**

Regnskapstall er oppgitt i mill. kr. *Estimat per 31.12.2019.

AKSJESELSKAPER	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019 est.	endr. 2017-2018
Aksjeselskaper pr 1.1	505	501	531	567	614	651		
Nyetableringer (AS)	39	58	75	85	72	38		
Frafall (oppløst, konkurs, flyttet)	43	28	39	38	35	63		
Aksjeselskaper pr. 31.12	501	531	567	614	651	626		6,0 %
UNDERAVDELINGER								
Underavdelinger pr 1.1.	80	84	86	95	102	108		
Nyetableringer (avd.)	4	4	9	8	9	2		
Frafall (oppløst, konkurs, flyttet)	0	2	0	1	3	8		
Underavdelinger pr 31.12.	84	86	95	102	108	102		5,9 %
Sum teknologiselskaper	585	617	662	716	759	728	765*	6,0 %
ANSATTE								
Ansatte i aksjeselskaper	7 215	7 987	6 800	7 500	7 588	8 032		1,2 %
Ansatte i underavdelinger	4 342	4 481	4 548	4 936	4 955	5 126		0,4 %
Sum ansatte	11 557	12 468	11 348	12 436	12 543	13 158		0,9 %
NØKKELTALL (mill kr.)								
Omsetning i aksjeselskaper	14 515	14 411	12 880	13 605	15 499			13,9 %
Omsetning i underavdelinger	8 208	8 464	8 839	10 099	10 077			-0,2 %
Sum omsetning	22 723	22 875	21 719	23 704	25 576			7,9 %
Driftsresultat (EBIT) (kun AS)	1 129	583	216	279	666			130,0 %
Årsresultat (kun AS)	703	109	-406	86	217			
Egenkapital (kun AS)	7 023	7 593	7 217	7 884	9 553			21,2 %
Verdiskaping (kun AS)	7 100	6 703	5 751	5 460	7 353			34,7 %

Nøkkeltall kommuner

Trondheim kommune er størst blant kommunene i Trondheimsregionen på samtlige nøkkeltall.

Tabell 2: Nøkkeltall 2018 for teknologiselskapene i Trondheimsregionen fordelt på kommune

Klæbu og Orkanger er selvstendige kommuner frem til 1.1.2020 når Klæbu blir en del av Trondheim kommune og Orkdal blir en del av Orkland.
Alle regnskapstall er i mill. kr.

Kommune	Omsetning	Antall selskap	Ansatte	Nyetablerte	Driftsresultat
Indre Fosen	1 058	30	569	2	75
Klæbu	23	5	32	0	-7
Malvik	26	12	14	2	4
Melhus	74	7	69	0	-4
Midtre Gauldal	11	2	5	0	0
Orkdal	1 615	13	522	0	-25
Skaun	0	0	0	0	0
Stjørdal	625	27	155	0	36
Trondheim	22 145	663	11 177	77	586
Totalt	25 576	759	12 543	81	666

Nøkkeltall bransjer

IKT skiller seg ut som den største bransjen i Trondheimsregionen. Bransjen utgjør nesten halvparten av total omsetning, antall selskaper og sysselsatte, og over halvparten av total verdiskaping og driftsresultat.

Tabell 3: Nøkkeltall 2018 for teknologiselskapene i Trondheimsregionen fordelt på bransje

Alle regnskapstall er oppgitt i mill. kr.

Bransje	Omsetning	Antall selskap	Ansatte	Verdiskaping	Driftsresultat
Annen industri	3 131	39	1 084	954	135
Energi- og miljøteknologi	666	61	217	146	-5
Helse	279	56	251	84	-21
IKT	10 556	350	4 827	4 004	393
Marin	1 028	42	432	443	155
Maritim	1 663	40	710	429	62
Mekanisk produksjon og produktutvikling	1 154	48	683	388	36
Olje og gass	5 029	93	2 872	860	-103
Teknisk konsulentvirksomhet	2 070	30	1 467	43	14
Totalt	25 576	759	12 543	7 353	666

Største arbeidsgivere

Equinor, Aker Solutions, Nordic Semiconductor, Q-Free og Autronica Fire and Security var de største arbeidsgiverne i 2018 og 2019.

Tabell 4: Største arbeidsgivere (AS og avd.) i Trondheimsregionen 2018

Største arbeidsgivere (AS og avd.)	Ansatte 2017	Ansatte 2018	Ansatte 2019	Kommune
Equinor ASA avd. Forskningscenter Ranheim	499	516	515	Trondheim
Aker solutions AS avd. Trondheim	509	476	480	Trondheim
Nordic Semiconductor ASA	391	416	452	Trondheim
Q-Free ASA	416	390	390	Trondheim
Autronica Fire and Security AS	377	372	360	Trondheim
Evry Norge AS avd. Sluppenveien	315	326	337	Trondheim
Rambøll Norge AS avd. Trondheim	300	290	305	Trondheim
Norconsult AS avd. Trondheim	243	289	319	Trondheim
Siemens AS avd. Process Industries and Drives	263	273	267	Trondheim
Teekay Petrojarl Production AS	227	236	238	Trondheim
Multiconsult Norge AS avd. Trondheim	212	225	239	Trondheim
Powel AS	229	223	174	Trondheim
Norbit ASA	235	203	272	Trondheim
Elkem ASA Thamshavn	198	192	182	Orkdal
Cowi AS avd. Trondheim	174	176	192	Trondheim

Størst omsetning

Ti av de femten største aksjeselskapene i Trondheimsregionen hadde positiv omsetningsutvikling i 2018. Dette er tilsvarende andel som året før.

I likhet med i 2017 så hadde Nordic Semiconductor den klart største omsetningsveksten i 2018 (255 mill. kr), mens Shawcor Norway opplevde en nedgang på 165 mill. kr i omsetning og følger dermed utviklingen fra året før.

Tabell 5: Største aksjeselskaper i Trondheimsregionen målt i omsetning (2018)

Største aksjeselskaper [mill. kr]	Omsetning 2017	Omsetning 2018	Ansatte 2019	Kommune
Nordic Semiconductor ASA	1 950	2 205	416	Trondheim
Q-free ASA	973	889	390	Trondheim
Autronica Fire and Security AS	848	856	372	Trondheim
Powel AS	591	585	223	Trondheim
Aqua gen AS	474	513	170	Trondheim
Kongsberg Seatex AS	382	445	124	Trondheim
Norbit ASA	350	438	272	Trondheim
Washington Mills AS	392	368	123	Orkdal
Glen Dimplex Nordic AS	173	311	30	Stjørdal
Sandvik Teeness AS	265	299	127	Trondheim
Matiq AS	270	279	106	Trondheim
Electromagnetic Geoservices ASA	278	257	76	Trondheim
Inrigo AS	175	255	48	Indre Fosen
Arm Norway AS	214	238	158	Trondheim
Shawcor Norway AS	331	167	135	Orkdal

2. Utvikling i teknologiselskaperne i Trondheimsregionen

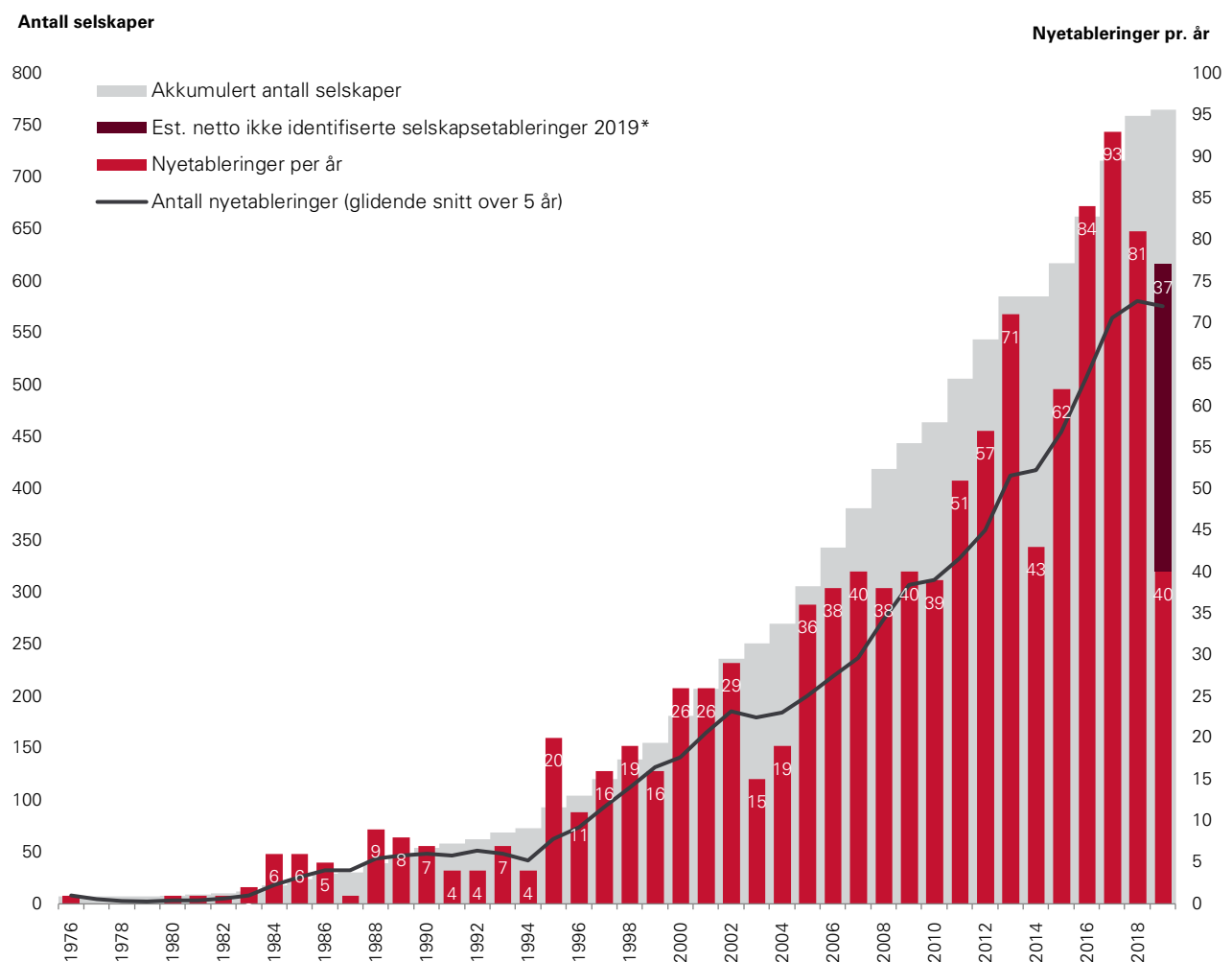
De siste fem årene har det vært høy nyetableringstakt i regionen med godt over 60 nyetableringer hvert år. Den økonomiske utviklingen for teknologisektoren i regionen var positiv i 2018 med sterk økning i både omsetning, lønnsomhet og verdiskaping.

I 2018 ble det etablert 81 nye teknologiselskaper, hvorav ni er underavdelinger av teknologiselskaper med hovedkontor utenfor regionen. 2017 var et rekordår med 93 nyetableringer, og de siste fem årene har det vært svært høy etableringstakt.

Antall teknologiselskaper i Trondheimsregionen i 2018 var 759, hvorav 108 underavdelinger. Dette er et rekordhøyt antall. Netto økning har vært høy frem til 2018 med en gjennomsnittlig årlig tilvekst de siste fem årene på 36 selskaper.

Figur 2: Antall teknologiselskaper (AS og avd.) i Trondheimsregionen (1976-2019)

Trondheimsregionen omfatter kommunene Trondheim, Orkdal, Stjørdal, Melhus, Malvik, Midtre Gauldal, Indre Fosen, Skaun og Klæbu (frem til 1.1.2020). Oversikten omfatter aksjeselskaper og underavdelinger per 31.12.2019. *Data pr. januar 2020. Endelige tall for 2019 forventes å bli ca. 77 nyetableringer og 765 selskaper i drift per 31.12.2019. Erfaringsmessig tar det 3-6 mnd. inn i nytt år før alle er formelt registrert.

Antall teknologiselskaper

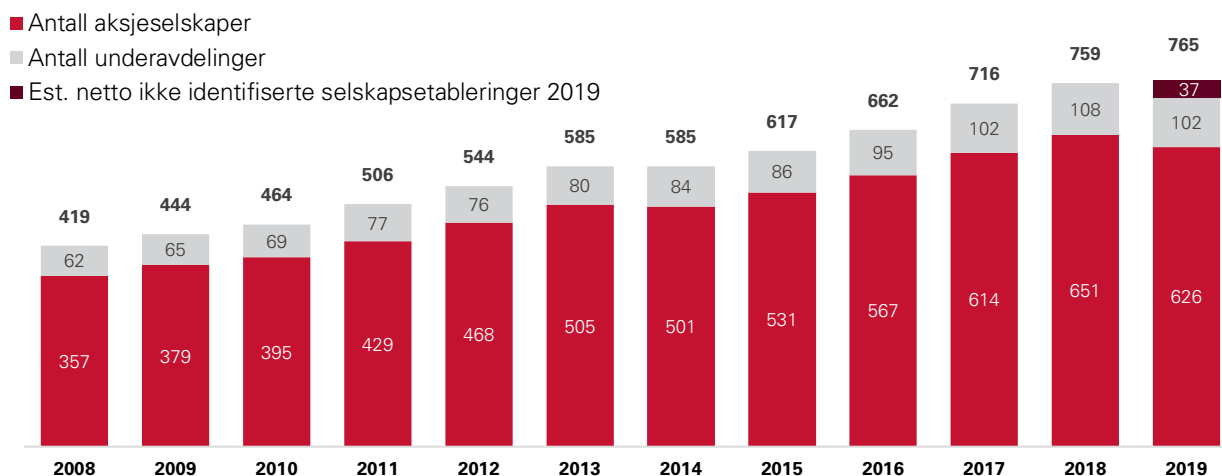
Det har vært en jevnt høy vekst i antall teknologiselskaper i regionen de siste ti årene. Nyetableringstakten har vært svært høy spesielt de siste fem årene.

Impellos prognose indikerer at det var 77 nyetableringer i 2019 (40 er foreløpig identifisert). Erfaringsmessig tar det 3-6 måneder før alle nye selskaper er formelt registrert i offentlige registre.

På grunn av flytting, konkurs, fusjon eller oppløsninger er det hvert år flere selskaper som faller fra. I 2018 var det 38 selskaper som falt ut av datagrunnlaget, mens det i 2019 er identifisert 71 selskaper som ikke lenger inngår i analysen. Flere av disse har flyttet til andre kommuner i Norge.

Figur 3: Antall teknologiselskaper i Trondheimsregionen (2009-2019)

Endelig antall selskaper for 2019 forventes å bli 765, da det erfaringsmessig tar opp mot 6 mnd. før alle nye selskaper er formelt registrert.

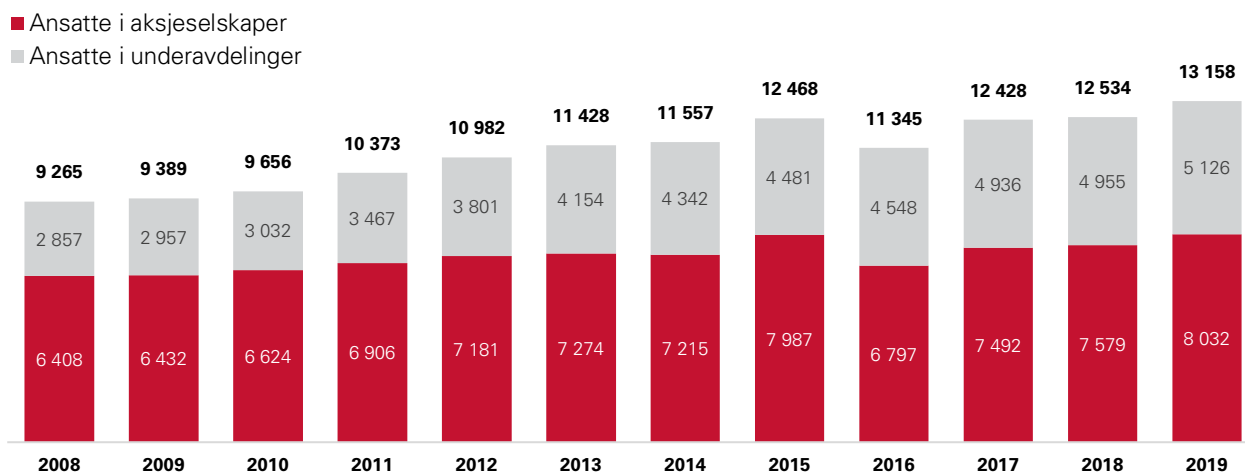

Ansatte i teknologiselskapene

Ved utgangen av 2019 var det 13 158 ansatte i de 728 teknologiselskapene i Trondheimsregionen. Dette er rekordhøy sysselsetting i bransjen. Veksten på 4,9 % i antall ansatte fra 2018 til 2019 er høyere enn forventet vekst i antall selskaper samme periode.

Figur 4: Antall ansatte i teknologisektoren i regionen (2009-2019)

Tall er hentet fra NAV Aa-registeret.

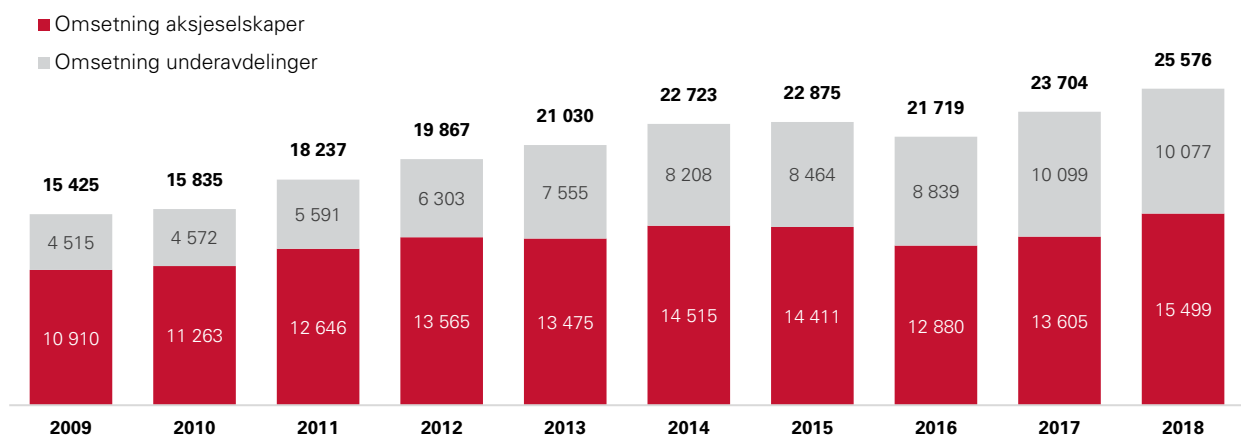
Omsetning

Samlet omsetning blant teknologiselskaper i Trondheimsregionen var rekordhøy i 2018 med 25,6 mrd. kr. Med en vekst på 7,9 % forsetter den sterke trenden fra 2017 da regionen opplevde en omsetningsvekst på 9,1%. Til forskjell fra 2017 kommer den høye omsetningsveksten fra aksjeselskapene. Underavdelingene hadde en samlet omsetning på nivå med 2017 i 2018.

De 15 største aksjeselskapene sto alene for en økning i omsetning på ca. 400 mill. kr i fra 2017 til 2018. Nordic Semiconductor hadde størst omsetningsvekst med en økning på 255 mill. kr (1 950 mill. kr i 2017) til 2 205 mill. kr i 2018.

Figur 5: Omsetningsutvikling for teknologiselskapene i Trondheimsregionen (2009-2018)

Tall i mill. kr. Tallene omfatter aksjeselskaper og underavdelinger. Aker BP og Teekay Petrojarl inngår ikke i tallene.

Verdiskaping og driftsresultat

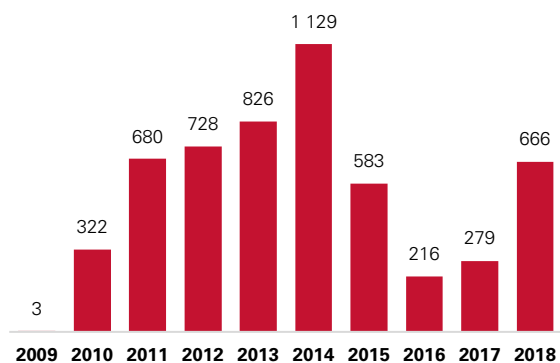
Etter en foreløpig topp i 2014 har det vært et relativt lavt samlet driftsresultat for teknologiselskapene i regionen. I 2017 var det en liten oppgang, mens det i 2018 er et stort hopp i samlet driftsresultat.

Olje og gass og energi- og miljøteknologi var de eneste to bransjene med en nedgang i driftsresultat fra 2017 til 2018. Helse var den bransjen som hadde størst relativ økning i driftsresultat, mens IKT opplevde størst faktisk økning.

Verdiskaping er i denne analysen definert som summen av driftsresultat, lønnskostnader og avskrivninger. Spesielt IKT hadde stor økning i verdiskaping fra 2017 til 2018.

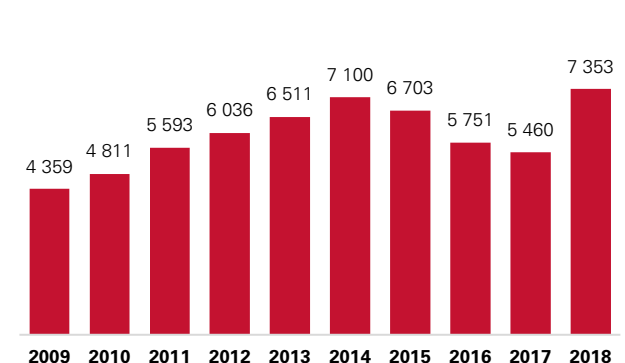
Figur 6: Samlet driftsresultat for teknologiselskapene (aksjeselskaper) i Trondheimsregionen (2009-2018)

Tall i mill. kr. Aker BP og Teekay Petrojarl inngår ikke i tallene.

Figur 7: Samlet verdiskaping i teknologiselskapene (aksjeselskaper) i Trondheimsregionen (2009-2018)

Tall i mill. kr. Aker BP og Teekay Petrojarl inngår ikke i tallene.

Tabell 6: Nøkkelinformasjon om teknologibransjene i Trondheimsregionen

	Nøkkeltall 2018	5 største aksjeselskaper	5 største underavdelinger
 Olje og gass	Omsetning 5,0 mrd. kr Vekst 17,1 % CAGR 5,0 % Ansatte 2 872 Aksjeselskaper 74 Underavdelinger 19	1. OKEA AS 2. Electromagnetic Geoservices ASA 3. Alcatel Submarine Networks Norway AS 4. Resman AS 5. Shawcor Norway AS	1. Aker Solutions AS avd. Trondheim 2. Siemens AS avd. Process industries and drives 3. Siemens AS avd. Energy Management 4. Interwell Norway AS avd. Trondheim 5. Kværner AS Lokasjon Trondheim
 Maritim	Omsetning 1,7 mrd. kr Vekst 7,3 % CAGR 3,6 % Ansatte 710 Aksjeselskaper 35 Underavdelinger 5	1. Kongsberg Seatex AS 2. Safetec Nordic AS 3. Eltorque AS 4. PHM Norway AS 5. Star Information Systems AS	1. Kongsberg Maritime AS avd. Skonnertvegen 2. Fugro Norway AS avd. Trondheim 3. Kongsberg Maritime CM AS avd. Trondheim 4. Wartsila Norway AS avd. Trondheim
 Marin	Omsetning 1,0 mrd. kr Vekst -1,1 % CAGR 13 % Ansatte 432 Aksjeselskaper 38 Underavdelinger 4	1. Aqua Gen AS 2. Norwegian Fishfarming Technologies AS 3. Akva Group Software AS 4. Biofeed AS 5. Scanbio Marine Group AS	1. Aqualine AS avd. Trondheim 2. Akva Group ASA avd. Trondheim 3. Teknotherm Marine AS avd. Trondheim 4. Anteo AS avd. Ranheim
 Helse	Omsetning 0,3 mrd. kr Vekst 22,0 % CAGR 2,5 % Ansatte 251 Aksjeselskaper 49 Underavdelinger 7	1. Norsk Helseinformatikk AS 2. Checkware AS 3. MyWorkout AS 4. Exceline AS 5. Vitacon AS	1. Dips AS avd. Trondheim 2. Braillo Norway AS avd. Produksjon 3. Novelda AS avd. Trondheim 4. GE Vingmed Ultrasound AS avd. Trondheim 5. Nordic Pharma Inc AS avd. Trondheim
 IKT	Omsetning 10,6 mrd. kr Vekst 5,9 % CAGR 8,5 % Ansatte 4 827 Aksjeselskaper 299 Underavdelinger 51	1. Nordic Semiconductor AS 2. Q-free AS 3. Powel AS 4. Norbit ASA 5. Matiq AS	1. Evry Norge AS avd. Trondheim IT 2. Atea AS avd. Trondheim 3. Bouvet Norge AS avd. Trondheim 4. Siemens AS avd. Building Technologies Trondheim 5. Kantega AS avd. Trondheim

	Nøkeltall 2018	5 største aksjeselskaper	5 største underavdelinger
 <p>Energi- og miljøteknologi</p>	Omsetning 0,7 mrd. kr Vekst 24,7 % CAGR 0 % Ansatte 217 Aksjeselskaper 57 Underavdelinger 4	1. Inrigo AS 2. Epcon Evaporation Technology AS 3. Rimol Miljøpark AS 4. Resource AS 5. Winns AS	1. Rainpower Norge AS avd. Trondheim 2. Hansen Technologies Norway AS avd. Trondheim 3. The Switch Marine Drives Norway AS avd. Trondheim 4. Skynordics AS avd. Trondheim
 <p>Mekanisk produksjon</p>	Omsetning 1,2 mrd. kr Vekst 1,9 % CAGR 1,7 % Ansatte 683 Aksjeselskaper 46 Underavdelinger 2	1. CTM Lyng AS 2. Cavotec Mirco-Control AS 3. Skala Maskon AS 4. Noca AS 5. Inventas AS	1. Servi AS avd. Rissa 2. Skala Prosessteknikk avd. Trondheim
 <p>Teknisk konsulentvirksomhet</p>	Omsetning 2,1 mrd. kr Vekst -0,1 % CAGR 8,6 % Ansatte 1 467 Aksjeselskaper 18 Underavdelinger 12	1. Scandinavian Tooling & Production AS 2. Orkla Engineering AS 3. Tangen Engineering AS 4. Jan Saugen AS 5. Momentum Technologies AS	1. Rambøll Norge AS avd. Trondheim 2. Norconsult AS avd. Trondheim 3. Multiconsult Norge AS avd. Trondheim 4. Cowi AS avd. Trondheim 5. Sweco Norge AS avd. Trondheim
 <p>Annen industri</p>	Omsetning 3,1 mrd. kr Vekst 8,5 % CAGR 1,6 % Ansatte 1 084 Aksjeselskaper 35 Underavdelinger 4	1. Autronica Fire and Security AS 2. Devico AS 3. Washington Mills AS 4. Glen Dimplex Nordic AS 5. Sandvik Teeness AS	1. Elkem ASA Thamshavn 2. Elkem ASA Silicon Materials 3. El-Watch avd. Trondheim

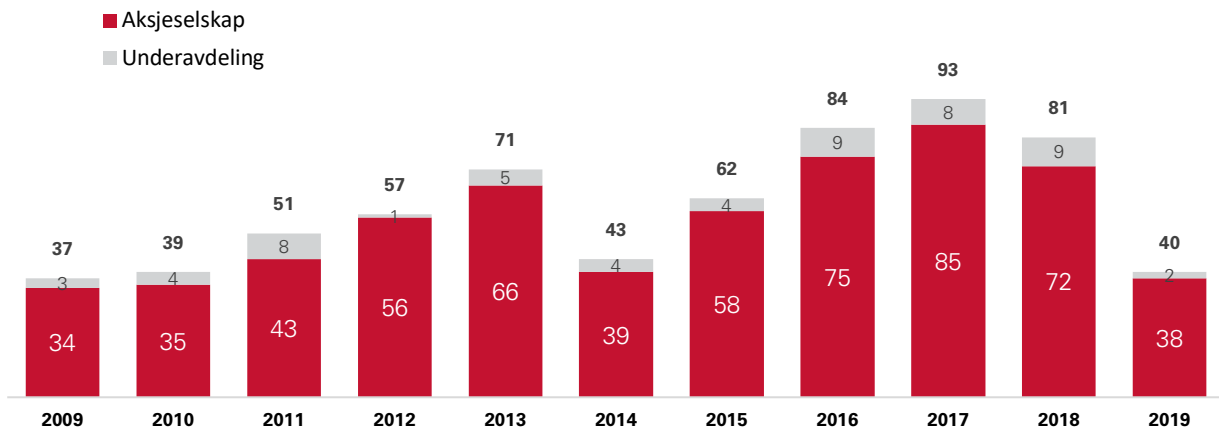
3. Nyetableringer i 2018 og 2019

I 2018 ble det etablert 81 nye teknologiselskaper i regionen (9 underavdelinger og 72 aksjeselskap). De siste årene har det vært høy etableringstakt med rekordmange nyetableringer i 2017. For 2019 viser foreløpige prognoser at antall nyetablerte teknologiselskaper i Trondheimsregionen er 77 (40 er foreløpig kartlagt).

Erfaringsmessig tar det noe tid før nye selskaper registreres i Brønnøysundregisteret. Det endelige antall nyetablerte selskaper i 2019 vil derfor først være klart tre til seks måneder inn i nytt regnskapsår.

Figur 8: Nyetablerte teknologiselskaper i Trondheimsregionen (2009-2019)

Stiftelsesdato er brukt som etableringsdato, og selskaper som flytter inn i regionen blir behandlet som nyetablerte i Trondheimsregionen.

Bransjer for nyetableringene

IKT-selskapene utgjør over halvparten av nyetableringene i 2018, i likhet med tidligere år. Høy andel IKT-selskaper skyldes at regionen har et sterkt miljø innen elektronikk, programvare og app-utvikling. En annen årsak er at kapitalbehovet og terskelen for å etablere et IKT-selskap er relativt sett er noe lavere sammenlignet med andre bransjer.

De siste par årene har det vært flere nyetableringer innenfor helseteknologi, syv nye selskaper i 2018 og seks i 2017. Infiniwell, Palion Medical og Cimon Medical er eksempler på helseteknologiselskaper som er etablert i 2018 og 2019.

Figur 9: Bransjefordeling nyetablerte selskaper 2018

Forklaring på bransjeinndeling finnes under metode på www.impelloanalysen.no

Eksempler på nyetableringer

Searo har utviklet «SEArm» som er en undervannsrobot med en småskala manipulatorarm. Denne er tilpasset et bredt spekter av operasjoner, og designet gjør det mulig å montere den på små undervannskjøretøy. Potensielle applikasjoner er subsea olje og gass, havbruk og havrensing.

Foto: Searo (www.searo.no)

Hymatech utvikler energieffektive og moderne fremdriftsløsninger for marine miljø basert på en kombinasjon av elektrisk og mekanisk fremdrift. Produktet «Hybrid X» er et hybrid fremdriftsanlegg for båt og leveres til fiskeri-, havbruk- og passasjerfartøy.

Illustrasjon: Hymatech (www.hymatech.no)

Palion Medical utvikler «Multiguide», et kirurgisk hjelpemiddel for bildestyrt navigasjon. Produktet kan anvendes til biopsi, sette inn implantater eller skyte inn injeksjoner med svært høy grad av presisjon. Produktet forenkler behandlingen av kronisk migrene.

Foto: Palion Medical (www.palion.no)

Flying Foil utvikler hydrofoil-teknologi. Teknologien skal bidra til at fartøy løftes fra vannet og på denne måten oppnår betydelig redusert energiforbruk og lengre batterirekkevidde. Selskapet er en spin-off fra det marintekniske miljøet ved NTNU.

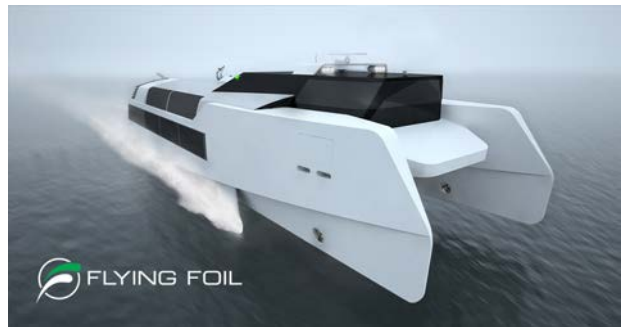

Foto: NTNU TTO (www.flyingfoil.no)

Nyetableringer 2018

Tabell 7: Tabell: Nyetableringer i teknologibransjen i Trondheimsregionen 2018

Selskaper som er tilflyttet regionen i 2018 er markert med *.

Selskap	Oms. 2018 [1000 kr]	Ans. 2019	Bransje	Website
Aimtech AS	-	-	IKT	
Aiutrix AS	145	1	IKT	www.aiutrix.com
Apico AS	9	-	IKT	www.apico.no
Aqualoop AS	-	-	Marin	
Arctic Circle Data Center AS avd. Trondheim	-	3	IKT	www.arcticcircledc.com
Arctic Offshore Farming AS	-	2	Marin	www.arcticoffshorefarming.no
Arntzen Software AS	-	1	IKT	www.arntzen-software.no
ASD AS	98	-	IKT	
Autoagri AS	100	1	Mekanisk produksjon og produktutvikling	
Autoveri AS	-	-	IKT	
Bulbitech AS*	3 036	4	Helse	www.bulbitech.com
C.H.A.V AS	-	-	IKT	
Conic data AS	100	-	IKT	
Costail AS	210	5	Mekanisk produksjon og produktutvikling	www.costail.co
Digital kontroll AS	764	-	IKT	
Drowzee AS	78	3	Helse	www.drowzee.com
Eksent AS	634	2	IKT	
Elekt AS	-	4	Energi- og miljøteknologi	www.elekt.no
El-Watch avd. Trondheim	-	6	Annen industri	www.el-watch.com
Enodo AS	-	-	Teknisk konsulentvirksomhet	www.enodo-engineering.no
Enry AS	-	-	Helse	www.enry.com
Esyn AS	420	-	Maritim	
Fillgood AS	-	-	Olje og gass	
Flying Foil AS	-	5	Maritim	www.flyingfoil.no
Garmsmia AS	910	1	IKT	
Go2life Liquids AS	593	4	Helse	
Goalkeeper AS	-	1	Helse	www.goalkeeper.no
Hackstack AS	-	-	IKT	www.hackstack.no
Hypermata AS	-	-	IKT	
Idweb AS	268	-	IKT	www.idweb.no
Indusenz AS	-	3	IKT	
Infiniwell AS	-	2	Helse	www.infiniwell.ai
Jagtech AS	-	2	Olje og gass	www.jagtech.no
Jordpro AS	-	1	Energi- og miljøteknologi	
Jotne EPM Technology AS avd. Trondheim	-	2	IKT	www.jotneit.no
Kantega SSO AS	6 077	-	IKT	www.kantega-ssso.com
Kodeworks Konsulent AS	3 000	9	IKT	www.kode.works
Læringsliv AS	-	5	IKT	
Lavrans Games AS	-	-	IKT	
Learning Moment Technologies AS avd. Trondheim	-	5	IKT	www.learningmoment.tech
Leik Audio AS	-	-	IKT	www.leikaudio.no
Me Data AS	-	-	IKT	
Mediability Systems AS avd. Trondheim	-	-	IKT	www.mediability.com
Mtap AS	-	-	IKT	
New access AS	-	-	IKT	
Noustack AS	-	-	IKT	www.noustack.com
Ocean Elfarm AS	-	-	Marin	
Ocean Energy Technology AS	-	-	Marin	

Selskap	Oms. 2018 [1000 kr]	Ans. 2019	Bransje	Website
Ocean Space Acoustics AS	-	5	Maritim	
Omega CS AS avd. Trondheim	-	12	IKT	www.omega.no
Orbit battle AS	6	1	IKT	
Orbital Machines AS	201	2	Mekanisk produksjon og produktutvikling	
Pai Health Norway AS	2 073	5	Helse	www.paihealth.com
Peopleuknow AS	-	-	IKT	www.peopleuknow.no
Phonion Technologies AS	31	-	IKT	www.tiltspot.tv
Plant Tech AS	444	3	Annen industri	
Polarlys innovation AS	-	-	Energi- og miljøteknologi	www.polarlysinnovation.com
Postitplan AS	-	-	IKT	
Powel Analytics avd. Trondheim	-	-	IKT	
Powel Environment AS	84 338	46	IKT	
Prenor AS	-	-	IKT	
Ragnarock Geo AS	295	16	Olje og gass	www.ragnarockgeo.com
Recrut AS	2	-	IKT	www.recrut.no
Rhyakva AS	-	-	Marin	www.rhyakva.com
Robotic Towbars AS	-	-	IKT	
Rolls-Royce Electrical Norway AS	-	39	Energi- og miljøteknologi	
Sensero AS	287	6	Energi- og miljøteknologi	www.sensero.no
Skynordic AS avd. Trondheim	-	1	Energi- og miljøteknologi	www.l-ss.com
Soilman AS	-	-	Annen industri	www.soilman.no
Source Solutions AS	-	-	IKT	
Splitlift AS	150	-	Mekanisk produksjon og produktutvikling	www.splitlift.no
Stiggeo AS	-	-	Olje og gass	
Studio Gauntlet AS	27	3	IKT	www.studiogauntlet.com
Submerged AS	451	2	Teknisk konsulentvirksomhet	
Surt AS	-	-	IKT	
Tailwind Breeze AS	-	-	IKT	www.tailwindbreeze.com
Techrail AS	-	-	IKT	
Teknotherm Marine AS avd. Trondheim	-	3	Marin	www.teknotherm.no
Vistek AS	-	-	IKT	
Workzilla Technologies AS	-	-	IKT	
Ægir Harvest AS	1 388	2	Energi- og miljøteknologi	

Nyetableringer 2019

Tabell 8: Nyetableringer i teknologibransjen i Trondheimsregionen 2019

Selskaper som er tilflyttet regionen i 2019 er markert med *.

Selskap	Bransje	Webside
Accubits AS	IKT	
Appster AS	IKT	
Artiknappa AS	IKT	
Bjarne Holen utvikling og drift AS	IKT	
Ciftja Technologies AS	Annen industri	
Cimon Medical AS	Helse	www.cimonmedical.com
Codego AS	IKT	
Credence AS	IKT	
Digi-receipt AS	IKT	
Dynetic AS	Olje og gass	
Easy at work AS*	IKT	www.easyatwork.com
Enua AS	Energi- og miljøteknologi	
Evolve Aqua AS	Marin	
Fjutility Development AS	IKT	
Høglund Power Solutions AS	Marin	www.hpsolutions.no
Hverdagshelt AS	IKT	
Hymatech AS	Maritim	www.hymatech.no
ITB Software AS	IKT	
Kobboy AS	IKT	
Kvitka Software AS	IKT	
Linløkken Engineering AS	IKT	
Metaito AS	IKT	www.metaito.com
Multiseis Norway AS avd. Rissa	Olje og gass	www.multiseis.com
Notesel AS	Marin	
Ocein AS avd. Klæbu	Marin	www.ocein.no
Omikron AS	IKT	
Palion Medical AS	Helse	
Plukk.no AS	Annen industri	
Present AS	Annen industri	
Proqode AS	IKT	
Searo AS	Maritim	www.searo.no
Skarv technologies AS	Teknisk Konsulentvirksomhet	
Snadr AS	IKT	www.snadr.com
Spotics AS	IKT	
Sturetech AS	IKT	
Trondheim Audio Devices AS	Annen industri	
Vnnor AS	IKT	
Waid AS	IKT	
Working Cloud AS	IKT	
Youshare AS	IKT	

4. Vekstvinner 2018

Årets vekstvinner er Alcatel Submarine Networks Norway. Selskapet har nådd toppen av listen som vekstvinner siste år og størst gjennomsnittlig omsetningsvekst over fem år, og er derfor eneste vekstvinner i 2018.

Kåringen er basert på offentlige regnskapstall for 2013-2018. Med unntak av vinneren har ikke Impello foretatt noen kvalitative vurderinger av eventuelle ekstraordinære hendelser eller regnskapsposter hos selskapene.

Tabell 9: Størst omsetningsvekst i Trondheimsregionen (2017-2018)

Forutsetning: Minimum 5 mill. kr i omsetning i 2017. Omsetningen er oppgitt i mill.kr.

		Vekst	Oms. 2018	Oms. 2017	Etablert
1	Alcatel Submarine Networks Norway AS	2 750 %	224	8	1984
2	Okea AS	714 %	354	43	2015
3	Biokraft AS	243 %	21	6	2009
4	Myworkout AS	222 %	19	6	2013
5	Protolab AS	199 %	33	11	2006
6	Cameron Systems AS	137 %	51	22	1999
7	Reinertsen New Energy AS	134 %	38	16	2017
8	Seram Coatings AS	86 %	16	9	2014
9	Maintech AS	85 %	66	36	1986
10	Heavelock AS	80 %	10	6	2015

Tabell 10: Størst gjennomsnittlig omsetningsvekst (5-årig CAGR) i Trondheimsregionen (2013-2018)

Forutsetning: Minimum 5 mill. kr i omsetning i 2013. Omsetning er oppgitt i mill.kr.

		CAGR	Oms. 2018	Oms. 2013	Etablert
1	Alcatel Submarine Networks Norway AS	84 %	224	11	1984
2	Inventas AS	47 %	72	10	2007
3	Inrigo AS	42 %	255	45	2011
4	Signicat AS	40 %	168	32	2006
5	Epcon Evaporation Technology AS	31 %	78	20	2009
6	Devico AS	25 %	104	34	1988
7	Nordic Semiconductor ASA	25 %	2 205	731	1993
8	Scanbio Marine Group AS	25 %	36	12	2011
9	TC Engineering AS	24 %	21	7	2010
10	Maritime Robotics AS	24 %	32	11	2005

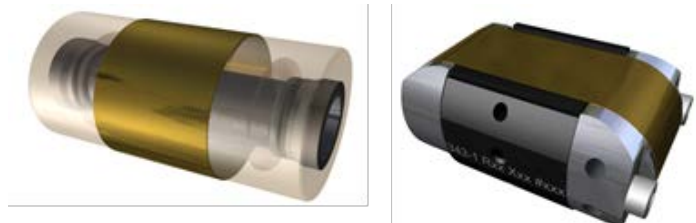
Alcatel Submarine Networks Norway

Med utspring fra NTNU og SINTEF ble Alcatel Submarine Networks Norway (ASN Norway), tidligere Optoplan, etablert i 1985. Selskapet startet som et konsultentselskap for fiberoptikk med kunder blant annet innen kabelproduksjon og telekommunikasjon. Herfra har selskapet vært gjennom flere spennende perioder, og er i dag eid av Nokia og Alcatel, og tilbyr ledende fiberoptisk sensorteknologi. I 2018 hadde selskapet en omsetningsvekst på 2 750 % og en omsetning på 224 mill. kr.

Etter noen leveår gikk ASN Norway etter hvert over fra konsulentvirksomhet til å utvikle optiske sensorer til oljebransjen. I 1993 leverte selskapet sin første optiske trykksensor til en landbrønn i Nederland og var de første i verden til å utvikle en trykksensor til bruk nede i et borehull. Senere tok selskapet i bruk ny teknologi (FBG) i samarbeid med et annet selskap, og fikk da mye oppmerksomhet fra Weatherford som senere kjøpte opp selskapet.

– I 2006 utviklet vi en sensor som målte seismiske signaler i oljebrønner. Sensorene har høy pålitelighet og tåler høy temperatur. Men vi tenkte – hvorfor ikke begynne med havbunnsseismikk? Bruk av fiberoptiske sensorer på havbunnen gir robusthet, pålitelighet og lang levetid. Det er også mulighet til å koble mange sensorer på en og samme fiber, med stor dataoverføringskapasitet. Reservoarmonitoreringssystemet på Johan Sverdrup vil, ferdig installert, ha mer enn 40 000 sensorer fra Alcatel, der nettopp påliteligheten til sensorene er viktig, forteller Hilde Nakstad som er daglig leder i ASN Norway.

Bedriften leverer og utvikler primært to teknologisystemer – «Optowave» og «OptoDAS». Optowave er et Permanent Reservoir Monitoring (PRM) system med fiberoptiske sensorer som måler seismiske signaler fra reservoaret, både trykk og akselerasjon. Det andre teknologisystemet OptoDAS – Distributed Acoustic Sensing – er et nytt system som er under utvikling. Her måles det distribuerte strekket i fiberen, og alle signaler som påvirker dette strekket kan detekteres.

Optowave sensorelementer: Hydrofon og akselerometer.
Foto: ASN Norway

Bruksområder for OptoDAS er mange, alt fra overvåkning av kraftkabler, telekommunikasjonskabler, trafikk, jernbane, olje- og gassrør og annen viktig infrastruktur, deteksjon av jordskjelv, samt flere ulike anvendelser innen oljesektoren.

I 2008 inngikk selskapet en kontrakt med ConocoPhillips for levering av Optowave til Ekofisk-feltet i Nordsjøen. PRM-systemet ble ferdig installert i 2010, og kontrakten ble svært viktig for selskapets videre utvikling. Havbunnen på Ekofisk er i dag dekket av Alcatels fibersensorer i et teppe som brer seg over et område som er like stor som fra Munkholmen til Klett.

Optoplan ble kjøpt opp av Alcatel i 2014, og var da 26 ansatte. ASN Norway er nå 65 ansatte med mange teknologer med PhD, master og bachelorutdanning. Flere av disse har bakgrunn fra NTNU.

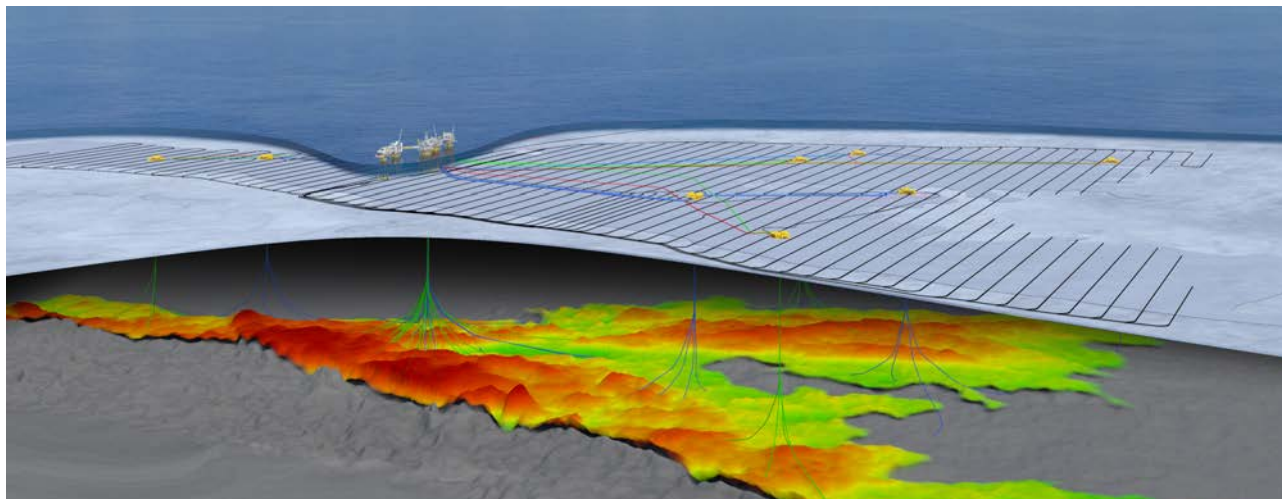
– For en teknologibedrift er det folkene som er viktige. Vi er fullstendig avhengige av dyktige fagfolk i alle ledd i organisasjonen – fra produksjon av eksisterende teknologi til utvikling av ny. Vi prøver å få en god balanse mellom kritisk erfaring og nyutdannede som kan utfordre oss og bidra til enda bedre løsninger. Vi jobber aktivt med rekruttering og ser at det stadig blir mer utfordrende å tiltrekke seg de gode hodene. Vi og eieren vår ser fordelene ved å være tett på NTNU og SINTEF slik at vi kan finne gode kandidater, sier Hilde Nakstad.

I januar 2018 signerte Alcatel en kontrakt med Equinor om leveranse av Optowave til Johan Sverdrup. I september ble kontrakten utvidet med en totalleveranse på 520 km seismisk kabel. Hele installasjonen består av 41 600 sensorer fordelt på 125 kvadratkilometer. Kontrakten er hovedårsaken bak den sterke omsetningsveksten i 2018.

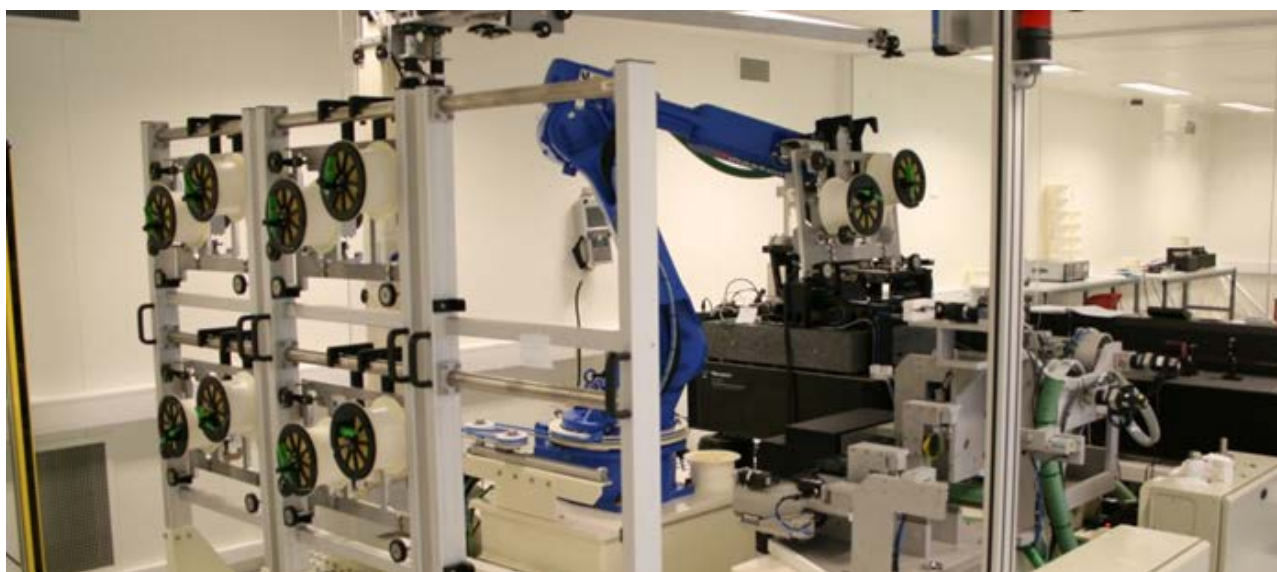
Det har vært viktig for selskapet å være en del av et større konsern for å kunne vinne og håndtere denne type kontrakter. Teknologien fra Trondheim spiller en viktig rolle, men det har også vært avgjørende for selskapet å kunne levere nøkkelferdig prosjekter og ha et stort konsern i ryggen. I Trondheim lages og utvikles deler av seismikkstasjonene, instrumenteringsenheten som står på plattformen. ASN Norway har prosjektledelse, og prosjekt-systemingeniører fra Trondheim deltar i testing og designtilpasning.

– Vi har sett mulighetene som har vært der, og tatt dem. Men vi har også vært med på å utvikle mulighetene. Det er viktig å forstå de eksisterende behovene hos kunden og vi har alltid hatt fokus på teknologisk utvikling, sier Nakstad.

ASN Norway har etter kontrakten for Johan Sverdrup også inngått avtale om installasjon av 185 km seismisk kabel med 3 800 sensorstasjoner til Johan Castberg i 2022. Selskapet har ambisjoner om å fortsette den gode utviklingen i Trondheim, blant annet gjennom utviklingsavdelingen.

Fremtidig PRM system på Johan Castberg feltet i Barentshavet. Illustrasjon: Equinor

Egenutviklet automatisert produksjonsutstyr. Foto: ASN Norway.

Om Alcatel Submarine Networks Norway AS

ASN Norway utvikler og leverer subsea sensorsystemer. De siste årene har de primært solgt Optowave – et egenutviklet subsea fiberoptisk PRM-system (Permanent Reservoir Monitoring) med primærmarked innen olje og gass.

Selskapet er en del av det internasjonale konsernet Alcatel med Nokia som eier og har kontorer i Trondheim, Calais, Paris og Greenwich. ASN Norway har kontorer på Rosten og har i dag 65 ansatte.

Nøkkeltal

[mill. kr]	2016	2017	2018
Driftsinntekter	15,7	7,8	223,5
Driftsresultat	-43,6	-39,4	119
Resultat før skatt	-47,8	-41,5	116,5

www.asn.com

5. Oppkjøp

Siden 1993 er det registrert 105 oppkjøp av teknologiselskaper i Trondheimsregionen. Impello har identifisert fire oppkjøp i 2018 og sju i 2019.

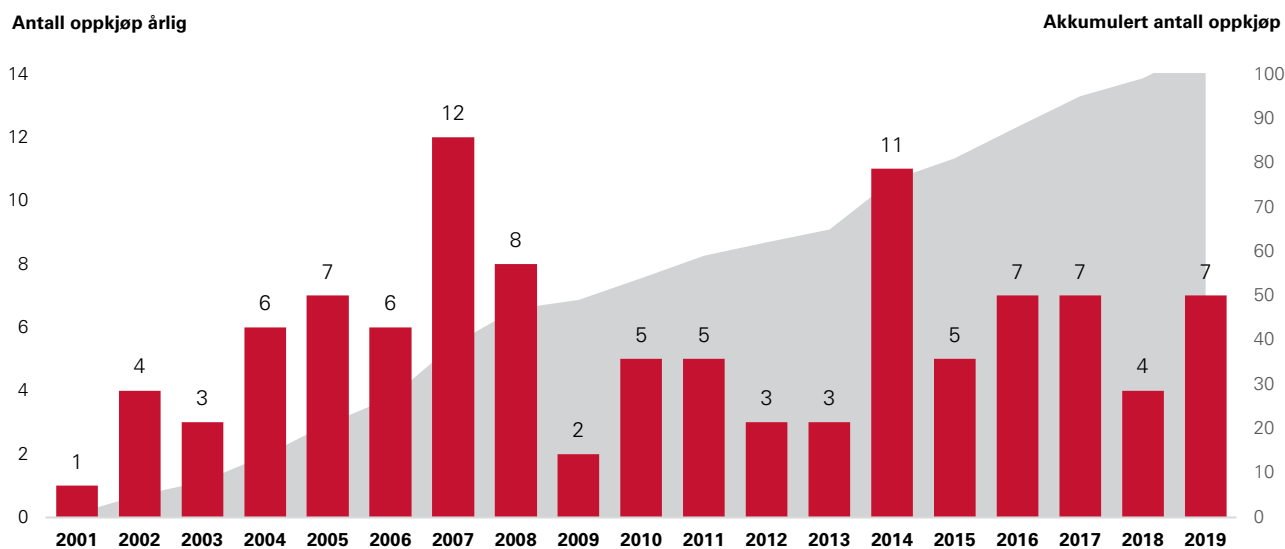
Etter 2000 har det vært transaksjoner hvert år, med toppår i 2007 og 2014 med 12 og 11 oppkjøp.

De fire oppkjøpene i 2018 var salg av **Inventas** til Acando, salg av **Norwegian Fishfarming Technologies** til Longship, salg av **Petostreamz** til Tieto Norway og salg av **WebPro** til Zeta Display.

Impello har identifisert sju transaksjoner i 2019: Børsnotering av **Norbit**, salg av **Asolvi** til Volpi Capital, Norbits oppkjøp av **AblePay Technologies**, salg av **One Voice** til F24 AG, salg av **Signicat** til Nordic Capital, EGs oppkjøp av **Lindbak Retail Systems** og salg av **Fara** til Ticketer.

En transaksjon defineres som et oppkjøp dersom minimum en tredjedel av aksjene har endret eier.

Figur 10: Antall oppkjøpte teknologiselskaper i Trondheimsregionen (2001-2019)

Tabell 11: Oppkjøp 2018 og 2019 av teknologiselskaper i Trondheimsregionen

Oppkjøpt selskap	År	Kjøper
Lindbak Retail Systems AS	2019	EG (DK)
Asolvi AS	2019	Volpi Capital (UK)
Norbit ASA	2019	Børsnotering
Ablepay technologies AS	2019	Norbit ASA
One Voice AS	2019	F24 AG (DE)
Signicat AS	2019	Nordic Capital
Fara AS	2019	Ticketer (UK)
Petostreamz AS	2018	Tieto
Norwegian Fishfarming Technologies AS	2018	Longship
WebPro AS	2018	ZetaDisplay AB
Inventas AS	2018	Acando AS

Kompetent kapital

122 (16 %) av aksjeselskapene som var i drift i 2018 har eller har hatt profesjonelle investorer på eiersiden (kompetent kapital). Verdiskapingen i disse selskapene har vært forholdsmessig høyere enn i selskapene uten kompetent kapital. Det har vært en liten nedgang i andelen selskaper med kompetent kapital siste år, trolig på grunn av høyt antall nyetableringer uten kompetent kapital i datautvalget.

Samlet representerte de 122 selskapene med kompetent kapital 51 % av den totale verdiskapingen i 2018. Verdiskapingen per selskap for de med kompetent kapital var over 20 mill. kr høyere enn for de øvrige selskapene.

Kompetent kapital

«Kompetent kapital» er profesjonelle og aktive eiere som går inn i teknologiselskaper med egenkapital og kompetanse for å utvikle selskaper i såkorn- og vekstfase. Forretningsengler er holdt utenfor analysen siden det er utfordrende å holde oversikt over disse over tid.

Tabell 12: Investeringsmiljø som er definert som «kompetent kapital»

Addtech Nordic	Hafslund	NTNU Technology Transfer	Staur Private Equity
Alliance Venture	Incitia Venture	Nunatak	Såkorninvest Midt-Norge
Arctic Innovation Group	Investinor	Origo Ventures	T:Lab Capital
ARD Group AS	Kverva	Plasus	Teknoinvest
ASEV	LEN Invest	Polar tech capital	Telenor Venture
Birk venture	Longship	Proventure	Tidligfasefondet i Nord-Trøndelag
CoFounder	Nexus Capital	Salvesen & Thams	Trondheim Næringsinvest
DnB Venture	Nordea Venture	Sarsia Seed	Trøndelag vekst
Danske Invest	Nordic Capital	Signum Venture	Trønderenergi
Energy Future Invest	Norinnova TTO	SINTEF TTO	Venturos
Equinor Technology Invest	Norsk Innovasjonskapital	SINTEF Venture	Verdane
Ferd	Norsk vekst	SpareBank 1 SMN Invest	Viking venture
Founders Fund	Northzone	Spinout Venture	Warburg Pincus
Greenway	NTNU Accel	StartupYou	Wiski Capital

6. Kommersialisering fra forskningsmiljøene

NTNU og SINTEF er sentrale forskningsmiljø i Trondheimsregionen. Disse institusjonene har over flere år bidratt både med kompetanse og ideer som har ledet frem til etablering av selskaper med banebrytende teknologi. 21% av de aktive aksjeselskapene i teknologibransjen i regionen har opphav fra disse miljøene.

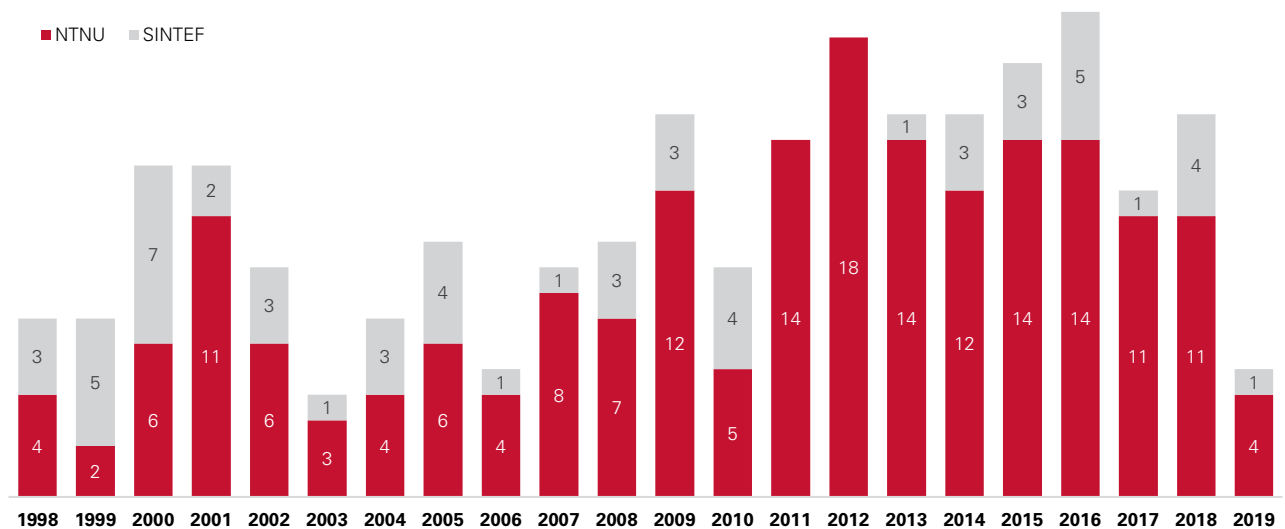
Antall nyetableringer i Trondheimsregionen med opphav fra forskningsmiljøene i NTNU og SINTEF har vært jevnt høyt de siste årene, men med en nedgang i 2019. I 2018 hadde 19 % av nyetableringene i regionen opphav fra SINTEF eller NTNU. Eksempler på disse er Enodo, Flying Foil og Ocean Space Acoustics.

I 2018 var det 164 teknologiselskaper i Trondheimsregionen med opphav fra forskningsmiljøene. Omsetningen fra disse var 7,7 mrd. kr i 2018 og utgjorde 30 % av den totale omsetningen i teknologibransjen.

Både SINTEF og NTNU har stort fokus på idé- og selskapsutvikling, blant annet gjennom sine egne inkubator- og finansieringsordninger. NTNU Technology Transfer og SINTEF TTO er kommersialiseringsaktører som jobber aktivt med å utvikle forskningsbaserte forretningsideer.

Figur 11: Nye teknologiselskaper med utspring fra NTNU (inkl. tidligere HIST) og SINTEF (1998-2019)

Oversikten viser antall nyetableringer fra forskningsmiljøene med registrert forretningsadresse i Trondheimsregionen. Selskaper som er etablert i andre regioner i Norge inngår ikke. Noen selskaper har opphav fra både NTNU og SINTEF slik at totalen ikke alltid er lik summen av antall etableringer fra disse miljøene.

Eksempler på nyetableringer med opphav fra SINTEF og NTNU

Foto: Costail

Costail retter seg mot cosplay-markedet; i første omgang med en autonom hale. Halen beveger seg etter kroppens bevegelser slik en normal hale ville gjort, og den kan tilpasses i farge og lengde etter ønsket kostyme. Selskapet vil etter hvert utvikle flere produkter til det samme markedet.

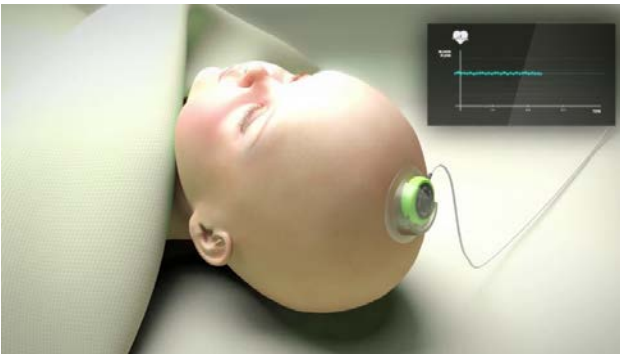

Foto: Cimon Medical

Cimon Medical utvikler ultralydløsninger til et bredt spekter av kliniske applikasjoner relatert til kontinuerlig overvåking av blodstrøm. Produktene er spesialisert innen nyfødt intensivbehandling, «perifer arteriell sykdom» og blodforgiftning.

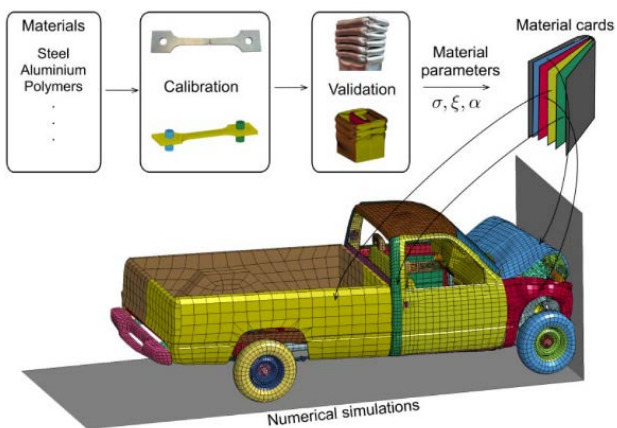

Foto: Enodo/NTNU

Enodo gjør testing, karakterisering, kalibrering og validering av materialer som aluminium, stål og polymerer. Leveransen til kunde er validerte materialkort som benyttes til numerisk simulering og analyse, blant annet innen bilbransjen. Et materialkort er en numerisk definisjon av hvordan et materiale reagerer på ulike påkjenninger, for eksempel i en kollisjon. Nøyaktige materialdata er en forutsetning for at en kollisjons-simulering på datamaskinen blir riktig.

Enodo er en knoppskyting fra SFI CASA ved NTNU.

7. Lån og tilskudd fra Innovasjon Norge

For teknologiselskapene i regionen er Innovasjon Norge en viktig finansieringskilde. Gjennom et bredt tilbud av virkemidler får nystartede og etablerte bedrifter i vekst- og utviklingsfase viktig risikoavlastning.

Sum tilskudd og lån fra Innovasjon Norge til teknologibedriftene i Trondheimsregionen utgjorde 185 mill. kr i 2019, mot 227 mill. kr i 2018. 121 mill. kr ble overført til selskapene som tilskudd, mens lån utgjorde 64 mill. kr i 2019.

Tilskudd

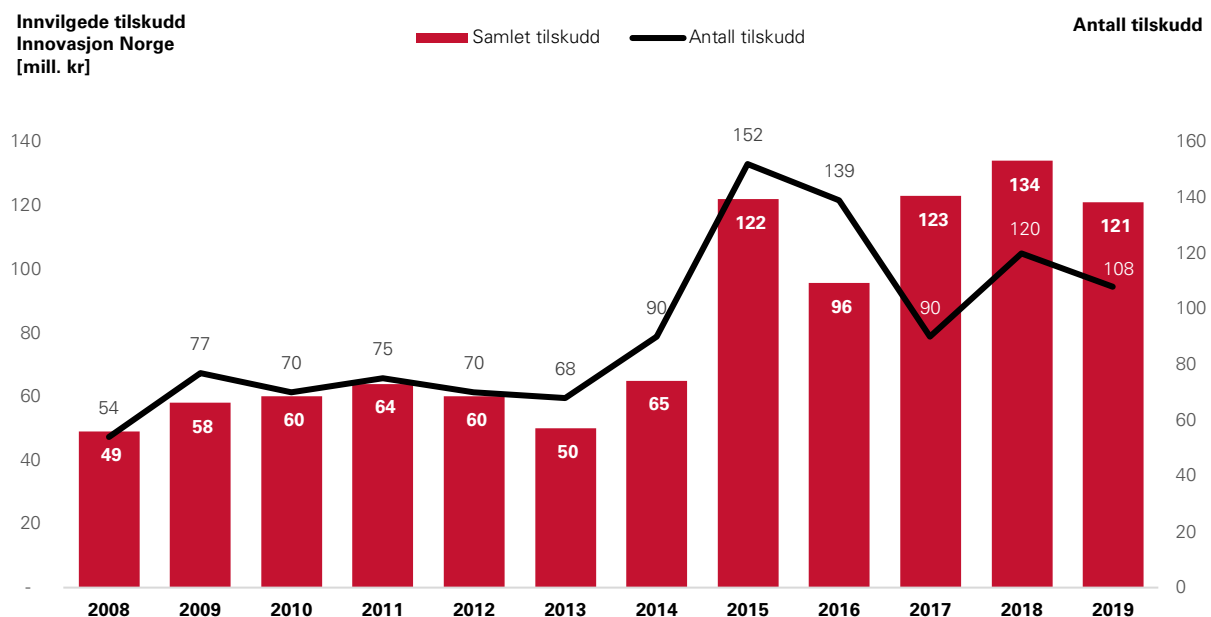
Impello har gjennomgått alle prosjekttilskudd. Dette omfatter blant annet innovasjonskontrakter, miljøteknologiordningen, etablerertilskudd, bedriftsutviklingstilskudd, Barents 2020 og Visjon 2030.

Sum tilskudd har vært relativt stabilt de siste årene, men med en avtakende trend i antall tilskudd. I 2018 og 2019 var sum tilskudd henholdsvis 134 mill. kr og 121 mill. kr, mens antall tilskudd var henholdsvis 120 og 108.

Gjennomsnittlig størrelse på tilskuddene i perioden 2014 til 2018 var 939 000 kr. I 2018 var snittet 1 117 000 kr per tilskudd, mens det i 2019 var 1 121 000 kr.

Figur 12: Tilskudd fra Innovasjon Norge til teknologiselskapene i Trondheimsregionen (2008-2019)

Tilskuddene er ikke periodisert over prosjektperiodene. Oversikten viser sum tilskudd (mill. kr) for de aktuelle årene da tilskuddene ble offisielt innvilget.

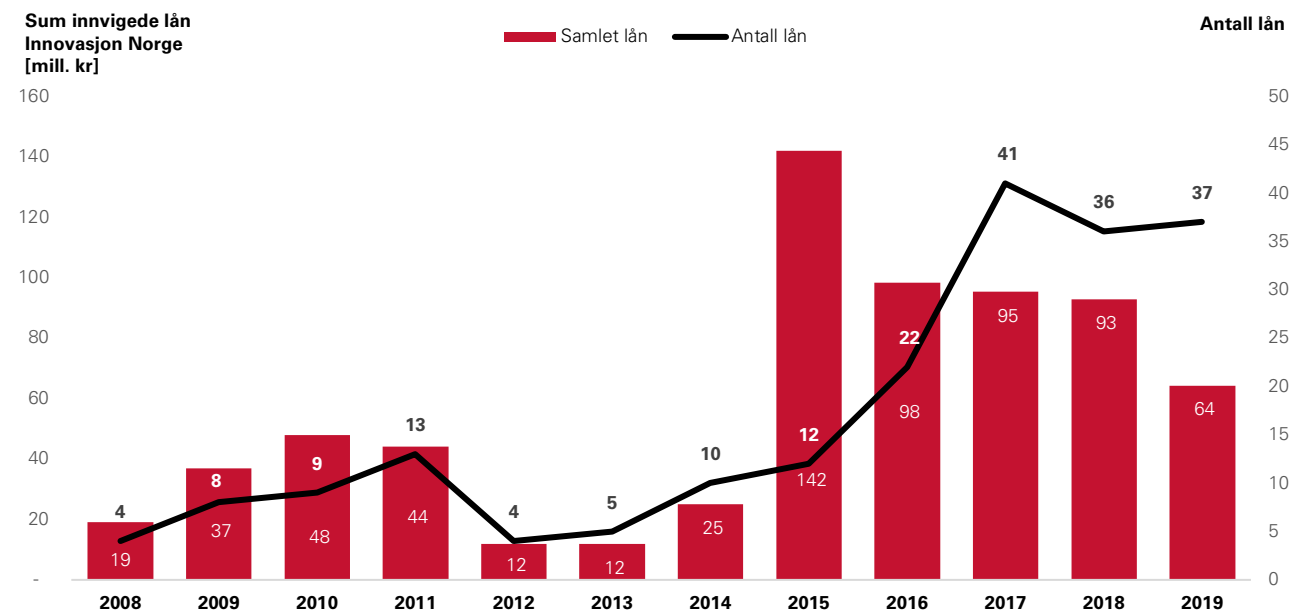
Lån

Etter en periode med relativt lave utlånsvolum til teknologibedriftene i Trondheimsregionen har utlånene vært stabilt høyere de siste fem årene. Veksten kommer først og fremst fra en økning i antall innvilgede lån.

I løpet av 2019 har antall lån økt sammenlignet med fjoråret, men gjennomsnittlig størrelse på lånene har gått betydelig ned. Totalt er det bevilget 37 lån med en gjennomsnittlig størrelse på 1,7 mill. kr i 2019.

Figur 13: Lånetilsagn fra Innovasjon Norge til teknologiselskapene i Trondheimsregionen (2008-2019)

Lånene er ikke periodisert over prosjektperiodene. Oversikten viser sum innvilgede lån for de aktuelle årene som lånene formelt ble innvilget. Garantier inngår ikke.

8. Årets tema: Scaleups – suksesshistorier og vekstutfordringer

Det har vært en sterk vekst i antall nyetablerte teknologiselskaper i Trondheimsregionen de siste fem årene. Det er derimot få selskaper som tar steget over til å bli en scaleup eller et vekstselskap. I årets tema ser vi nærmere på hvilke scaleups vi har i regionen, hva som kjennetegner en scaleup, hvilke faktorer som er avgjørende for å bli en scaleup og hvilke utfordringer selskapene møter som kan være medvirkende til at det ikke er flere teknologibaserte scaleups i regionen.

Basert på OECDs definisjon finnes det 27 scaleups blant de ca. 750 teknologiselskapene i Trondheimsregionen. Dette utgjør 3 % av teknologiselskapene. Det er stor spredning i bransje, alder og utviklingstrekk blant de identifiserte vekstselskapene. Investorer, inkubatorer og andre aktører i bransjen peker på manglende tilgang på kapital og kunnskap om vekst som viktigste hinder for å få flere scaleups.

Metode

Det finnes mange definisjoner av hva som kjennetegner en scaleup. De fleste viser til *kvalitative* krav, for eksempel at selskapet må ha gjennomført «proof of concept», ha et internasjonalt marked, ha brede team med kompetanse på andre områder enn bare teknologi, eller at selskapet har redusert sin produktisiko.

Det er derimot få anerkjente *kvantitative* definisjoner av en scaleup, med unntak av OECDs definisjon fra 2009:

«En scaleup er et selskap som har oppnådd en gjennomsnittlig årlig vekst på minst 20 % over tre år med 10 eller flere ansatte i starten av perioden». Definisjonen kan gjelde både vekst i omsetning og i antall ansatte.

Impello har benyttet OECDs definisjon om omsetningsvekst som utgangspunkt for å se på scaleups i Trondheimsregionen. I tillegg til å identifisere hvilke teknologiselskaper som er scaleups har Impello gjennomført intervjuer med flere aktører (se boks). Impello har spurt om hvordan de definerer en scaleup, hvilke vekstselskaper de har tro på, hva som er de viktigste suksesskriteriene, og hva som er regionens største utfordringer for å øke antallet scaleups.

Basert på noen tilleggskriterier som er i tråd med annen litteratur, er det valgt ut tre selskaper som kan regnes som scaleups (eller at de tidligere har vært scaleups).

Hva er en scaleup?

Flere av de som har blitt intervjuet peker på at en scaleup er et selskap som kan vise til kontinuerlig vekst i omsetning, markedsandel, ansatte, kunder og lønnsomhet. Det er ofte avgjørende at produktet selskapet selger løser et stort og viktig problem hos kunden, og at selskapet har bevist «product/market fit». Det er i tillegg avgjørende at produktet treffer et skalerbart marked.

Inge Hovd Gangås hos SINTEF TTO beskriver en scaleup slik:

– Du har et produkt i markedet som er verifisert, fungerer og leverer det det skal til kunden. Produktet er et stykke på vei i lokalt marked, og på vei til å skalere internasjonalt.

Impello har gjennomført intervjuer med:

Jan Biti Cofounder

Inge Hovd Gangås SINTEF TTO

Ingvild Farstad Viking Venture

Stein Eggan NTNU Technology Transfer

Gunnar Nordseth Signicat

Pål Rødseth Asolvi

Heidi Blengsli Aabel Checkware

Torstein Langeland Næringsforeningen i Trondheimsregionen

Flere av scaleup-selskapene har etablert en kritisk mengde kunder og har evnet å holde på nøkkelt kunder etter pilotstadiet. Ingvild Farstad hos Viking Venture mener at dersom én kunde utgjør over 10 % av omsetningen kan det være sårbart for selskapet.

En scaleup kjennetegnes også av flere ved at selskapet har redusert produktisikoen. Et selskap blir mer risikoavers desto større det blir, og det vil typisk være mer forsiktighet med å utforske nye ideer jo flere kunder og høyere omsetning bedriften har. Når et selskap er i startfasen er det mindre å tape på å eksperimentere med nye ideer.

Teknologibaserte scaleups i Trondheimsregionen

Basert på OECDs definisjon har Impello identifisert følgende teknologibaserte scaleups i Trondheimsregionen:

Tabell 13: Scaleups i Trondheimsregionen

Utvalget er utelukkende basert på OECDs definisjon av en scaleup. Siste treårsperiode (2016-2018) er brukt som datagrunnlag for scaleups i 2018.

Scaleups 2018	Scaleups 2017	Scaleups 2016
Alcatel Submarine Networks Norway AS	3d-radar AS	3d-Radar AS
Alupro-N AS	Alupro-n AS	Alcatel Submarine Networks Norway AS
Arm Norway AS	Arm Norway AS	Arm Norway AS
Asolvi AS	Brilliant AS	Cameron Systems AS
Biokraft AS	Ceramic Powder Technology AS	Ceramic Powder Technology AS
Blueye robotics AS	C-feed AS	Checkware AS
Brilliant AS	Devico AS	Conoptica AS
Cameron Systems AS	Dogu AS	CTM Lyng AS
Cavotec Micro-control AS	Ecotone AS	Devico AS
C-feed AS	Fourc AS	Dogu AS
Devico AS	Hoopla AS	Eltorque AS
Dogu AS	Initial Force AS	Exploro AS
Ducky AS	Inrigo AS	Gintel AS
Fourc AS	Maritime Robotics AS	Hoopla AS
Glen Dimplex Nordic AS	Mazemap AS	Initial Force AS
Idletechs AS	Myworkout AS	Lumenia AS
Initial Force AS	Nordic Semiconductor ASA	Nordic Semiconductor ASA
Inrigo AS	PPM Robotics AS	PTM Industrier AS
Luxsave AS	Quad Geometrics Norway AS	Sapeg AS
Maritime Robotics AS	Signicat AS	Sensorlink AS
Mazemap AS	Solution Seeker AS	Signicat AS
Myworkout AS	Sportradar AS	Sportradar AS
Okea AS	Tech Damper AS	WTW AS
Signicat AS	WTW AS	Zedge Europe AS
Surf Technology AS	Zedge Europe AS	
Tangen Engineering AS		
Wireless Instrumentation Systems AS		

I 2018 er det 27 selskaper som kategoriseres som scaleup basert på OECDs definisjon. Over 80 % av vekstselskapene er fra Trondheim kommune. Selv om IKT er den klart dominerende bransjen med 10 selskaper så er alle teknologibransjer representert.

Det er stor spredning i alder på selskapene, medianen er ni år. 52 % av scaleup-bedriftene har opphav fra NTNU eller SINTEF. For alle selskapene i Impello-analysen er andel med opphav fra NTNU i overkant av 20 %. Dette viser at selskaper med utspring fra forskningsmiljøene har større sannsynlighet for å lykkes med vekst og utvikling enn teknologibransjen som helhet.

Nær halvparten av scaleup-selskapene har innhentet kompetent kapital. Hvis man ser på teknologibransjen i regionen som helhet har kun 16 % innhentet kompetent kapital. Dette viser at involvering fra erfarne og kompetente eiere øker sjansen for å lykkes med vekst.

De tre siste årene har det vært en jevn økning i antall scaleups. Med flest teknologiselskaper i regionen så er det ikke unaturlig at Trondheim har vært dominerende både i 2016, 2017 og 2018. Majoriteten av scaleup-bedriftene er innenfor IKT.

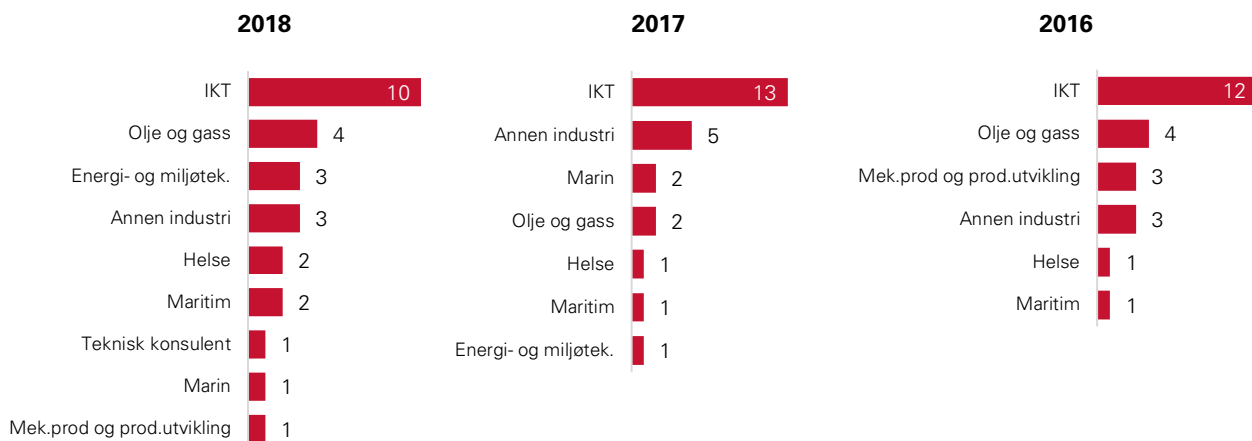
I 2016 og 2017 hadde henholdsvis 63 % og 72% utspring fra NTNU eller SINTEF. Mer en halvparten av disse hadde kompetent kapital på eiersiden.

Flere av selskapene oppnår status som scaleup ett år men faller ut av listen senere. Årsaker til dette kan være at bedriften har stabilisert sin omsetning, eller at det har nådd en viss størrelse og derfor av naturlige årsaker får en jevnere og kontrollert vekst på et lavere nivå. Dette gjelder blant annet selskaper som Sportradar, Nordic Semiconductor, Hoopla og Checkware. Et par av selskapene har også en plutselig redusert omsetning og har derfor ikke klart å opprettholde sin veksttrend.

Noen selskaper går ut og inn av listen. Dette gjelder både Alcatel og Cameron Systems. Dette tyder på en svingende omsetningsutvikling gjennom årene, noe som er typisk for prosjektbaserte selskaper.

Figur 14: Bransjefordeling scaleups 2016-2018

Utvalget er utelukkende basert på OECDs definisjon av en scaleup. Siste treårsperiode (2016-2018, 2015-2017 og 2014-2016) er bruk som datagrunnlag.

Suksesskriterier

Team: Samtlige aktører Impello har snakket med trekker frem at team er en av de viktigste suksessfaktorene for å lykkes som scaleup. Det er viktig at et team har riktig kompetanse og tar riktige beslutninger. Selskapet må derfor evne å tiltrekke seg kompetente gründere, ansatte og eiere. Et team må ha ambisjoner, vekstkraft og komplementære egenskaper.

I overgangen fra startup til scaleup fokuseres det mer på tydelig rollefordeling og fordeling av arbeidsoppgaver. I en startup er rollene og arbeidsoppgavene ofte mer flytende. Når et selskap vokser, med stor økning i antall ansatte, oppstår det et behov for spesialisering og bredde ifølge Hovd Gangås:

– Man må ha et team på plass, som gjerne har vært med på dette en gang tidligere. Det behøver ikke å være en seriegründer, men at man har gjort noe tilsvarende i større organisasjoner.

Å gjøre riktige og langsiktige ansettelsler kan gi store positive ringvirkninger. Dersom selskapet ansetter en dyktig person så kan det føre til at man tiltrekker seg flere nøkkelpersoner. Kanskje andre vil ønske å jobbe med denne personen helt uavhengig av selskapet.

– Et team må ha evnen til å innse at et selskap går igjennom flere faser, og at det nødvendigvis ikke er gründeren som er avgjørende når man går fra entreprenør til vekstfase. De som har hatt suksess har ofte innsett dette, selv om det er enkelte som har med seg gründeren lenge, mener Stein Eggan ved NTNU TTO.

Torstein Langeland, Næringsforeningen i Trondheimsregionen uttrykker det slik: – *Flere selskaper kan vokse betydelig dersom de har nok av den riktige kompetansen. Det er ofte ikke markedet som er begrensende, men tilgangen på kompetanse.*

Flere mener det kan være vanskelig for vekstselskapene å tiltrekke seg dyktige folk fordi de sitter trygt der de er. I større selskaper kan de ansatte ofte få muligheten til å jobbe med innovasjonsrettede aktiviteter internt, før dette eventuelt blir en spinoff. Slik unngår arbeidstaker å måtte ta egen risiko for å jobbe med vekst og gründervirksomhet, og han/hun har en fall-back dersom prosjektet ikke lykkes.

Én av de vi har snakket med peker på at det å være gründer i et startup-miljø ofte er for «spesielt interesserte». Man er typisk ung og uten forpliktelser – eller er ferdig med familieliv og mer erfaren. Det er krevende å få tak i gründerne fra det store mellomsjiktet, trolig fordi folk i denne fasen av livet søker mer trygghet.

Riktig kapital: Alle vi har snakket med trekker også frem at det å få inn riktig kapital på avgjørende tidspunkt er en viktig faktor for å lykkes med vekst. De mener det er viktig at investorene er langsiktige, at de tror på prosjektet og at de har forståelsen for at veien ofte er litt «humpete» for et selskap i vekst.

Det er en fordel for selskapet å ha kompetente og ambisiøse investorer med på hele reisen. Disse kan gi en dytt i riktig retning og stille krav til ledelsen i selskapet. Aktørene vi har snakket med mener at investorene bør ønske å bidra ut over bare et styreverv.

Det er viktig at selskapet legger en klar plan for hvordan de skal bruke de investerte midlene, og at det klarer å tenke strategisk og operativt om veien videre. Dette er viktig for å tilstrekke seg investorer, men også avgjørende for at investeringen skal bidra til den utviklingen selskapet trenger.

Gunnar Nordseth fra Signicat og Pål Rødseth fra Asolvi er tydelige på at det var avgjørende for dem å få inn dyktige investeringsselskaper på eiersiden på et tidlig tidspunkt.

– Å få inn Viking Venture på eiersiden i 2008 var en veldig viktig faktor for å finansiere videre vekst. Det var en motor som har gitt kraft til å vokse, sier Gunnar Nordseth, gründer og tidligere CEO i Signicat.

– Viking Venture er en viktig og dyktig investor på internasjonal skalering, og de utfordret ledelsen, sier Pål Rødseth som har vært leder for selskapet siden 2014.

Heidi Blengsli Aabel som er leder for Checkware presiserer at det er viktig å utnytte de finansieringsmulighetene som er tilgjengelige for norske selskaper.

– *Finansierings- og tilskuddsordningene bedriftene i Norge får tilgang til gjennom Innovasjon Norge og Skattefunn er helt avgjørende. Det er veldig bra å ha de mulighetene på veien.*

Markedsforståelse: En annen viktig suksessfaktor er evnen til å kartlegge og forstå markedet. Selskapene må ha forståelse for markedsstørrelsen, både nasjonalt og internasjonalt, og vite at markedet i seg selv er i vekst. Det er avgjørende med tidlig kartlegging av mulige kunder og tidlig forståelse av kundebehov.

Mange møter realiteten først når de skal lansere produktene, og da er det ofte for sent. Selskapene må tilby et produkt eller tjeneste som treffer et viktig behov i markedet slik at etterspørselen etter selskapets løsninger er tilstrekkelig stor.

Noen av de vi har snakket med mener at for mange selskaper er basert på et «nice to have» i stedet for et «need to have»-produkt. Flere bedrifter tilfører ikke noe nytt i markedet og vil dermed utkonkurreres. Løsningene er ikke viktige nok til at markedet responderer slik selskapet ønsker.

En årsak til at noen startups ikke lykkes med vekst er at de gjør strategiske feilvalg rundt sin teknologi. Kanskje er ikke produktet skalerbart, svært bransjespesifikt eller at det treffer kun et lite og lokalt marked. For å skalere produktet er det viktig å tidlig skaffe seg gode referansekunder hvis man har vist kvalitet i leveransen over tid. Flere påpeker at det i Trondheim er et (for) stort fokus på produkt og teknologi, ofte på bekostning av marked- og kundeforståelse.

Jan Biti i CoFounder uttrykker det slik: – *Ikke start med teknologien og så finn markedet - finn et behov og så let etter teknologi som kan løse det.*

Å kunne se ulikhetene i forskjellige markeder er viktig. Det norske markedet er ikke nødvendigvis likt markedet i andre land i Europa siden både kulturelle og strukturelle forskjeller er ofte store.

Timing for når man skal gå inn i markedet er også avgjørende. Er man sent ute i et modent marked blir man fort utkonkurrert. Samtidig, dersom selskapet er tidlig ute i et umodent marked må selskapet selv lære opp markedet. Dette er ofte både tidkrevende og utfordrende. Noen av aktørene i markedet viser til at selskapene ofte har en tendens til å tro at markedet modnes raskere enn det gjør, og at produktutviklingen spiser kapital for tidlig.

Heidi Blengsli Aabel forteller at Checkware har erfaringer med umodne markeder. Den digitale utviklingen av helsesektoren går relativt tregt. Da selskapet ble etablert utviklet de helt nye løsninger. Ved å være tidlig ute har Checkware vært med på å modne markedet, noe som samtidig har vært utfordrende.

Noen markeder er «solnedgangsmarkeder» mens andre markeder er i kraftig vekst. I et vekstmarked er det antagelig stor konkurranse og høye markedsbarrierer. Det er lett å undervurdere konkurransesituasjonen i slike markeder.

– *Markedsbetingelser og teknologien endrer seg utrolig fort. Hvis man ikke henger med eller har evne til å fornye seg, kan man fort bli utkonkurrert og miste sin posisjon i markedet. Det er viktig å hele tiden være frempå,* sier Stein Eggan.

Miljøets bidrag

Impello har utfordret aktørene på hvordan miljøet i regionen kan bidra til å løfte frem flere scaleups. I dag finnes det flere møteplasser som henvender seg til startups. Flere mener derfor at det burde finnes et forum og et økosystem også for scaleups.

De siste årene har flere slike møteplasser oppstått. UT-prosjektet er et forum for selskaper som har nådd et visst utviklingsnivå. Arena-klyngen Tequity Cluster arrangerer et scaleup-program.

Et annet tema som blir trukket frem er viktigheten av et velfungerende virkemiddelapparat, og at miljøet applauderer de selskapene som satser og som lykkes. Fokus fra omverden skaper forventning, og kan også bidra til nettverk og verdifulle erfaringer for de selskapene det gjelder. Suksesshistoriene bør synliggjøres enda bedre, og miljøet bør i større grad heie frem de som skaper arbeidsplasser i regionen.

Som teknologihovedstad er det naturlig at det er et stort teknologifokus hos selskapene. Flere Impello har snakket med viser til at det er et potensial i at miljøet kan tilføre mer forretnings- og markedsforståelse.

Det er kommet innspill på at regionen bør tilby mentorprogram for scaleups der aktører med erfaring i større grad burde være med som partnere, gjerne med spesielt fokus på internasjonal kompetanse. Det kan være utfordrende å få de som tidligere har lyktes til å spre sine erfaringer, men disse er viktige rollemodeller, blant annet for å skape større markedsforståelse hos nye scaleups.

– *En arena for løs og fast diskusjon om felles utfordringer kunne vært bra. En slik møteplass må settes opp slik at gode og erfarne hoder ønsker seg inn for å bidra,* mener Ingvild Farstad i Viking Venture.

Innovasjon Norge er en viktig partner for mange bedrifter, spesielt i møte med et internasjonalt marked. Gjennom Innovasjon Norge kan selskapene skape nettverk og få viktig markedshjelp.

Én av aktørene har pekt på at Trondheimsregionen også kan velge å satse på tre til fem utvalgte bransjer der man ønsker å bli størst i verden, og spisse innsatsen når det gjelder forskning, akademia og kapital. Et verdensledende miljø vil tiltrekke seg mer kapital.

Andre trekker fram at det er behov for bedre tilrettelegging slik at flere ser det som attraktivt å gå inn i startup-miljøet. For de som har familie så vil hjelp til å skaffe barnehageplass, bolig eller jobb for samboer/ektefeller være en viktig faktor for valg av arbeidssted, spesielt for de som kommer fra utlandet.

Tips til startups og scaleups

- Konsentrer dere om ett marked. Ikke smør dere for tynt utover alle bransjer og markeder.
- Sørg for å lykkes i regionen og Norge før man tenker Norden, Europa og verden. En god base i Norge er viktig.
- Ha tidlig fokus på markedsbehov og se på internasjonale markeder tidlig
- Skap dere god kundeforståelse. Snakk med mange kunder og forstå salgsbarrierene.
- Fokuser på å nå milepæler, og overbevis investorene om at dere har klart å nå milepælene fra forrige kapitalinnhenting.
- Få inn riktig kompetanse, gjerne folk som har vært i en vekstprosess tidligere og/eller har erfaringer fra andre land.
- Tenk nøye igjennom om dere faktisk vil til USA. Noen drømmer om Silicon Valley, men der er det vanskelig å lykkes. Hvis dere har noe USA vil ha så er det antagelig stor konkurranse allerede.
- Det er viktig å skynde seg sakte. Ta dere tid til å tenke lange tanker i den operative hverdagen.

Checkware AS (2008)

Checkware er et programvareselskap med hovedkontor i Trondheim. Selskapet retter seg mot helsesektoren med teknologi for digital pasientmedvirkning slik at pasientene kan ta mer ansvar for egen helse. Med løsningen prøver Checkware å oppnå at helsesektoren kan bli mer effektiv, og at man kan følge opp pasientene på avstand. Løsningen erstatter manuelle og tungvinte rutiner.

Checkware var tidlig ute i sitt marked og har på mange måter bygget opp markedet. Selskapet har utviklet teknologi som ikke fantes fra før, og har derfor vært både en påvirker og medvirker i markedet. Hovedmålet til selskapet har alltid vært å fremstå som markedsleder. De har oppnådd en markedsledende posisjon i Norge, og har videre mål om å bli ledende internasjonalt.

Asolvi AS (2007)

Asolvi (tidl. Evatic) er et programvareselskap som leverer brukervennlige digitale administrasjonsverktøy. Siden 2014 har selskapet rettet seg mot et internasjonalt marked. Asolvi gikk over fra produktsalg til software as a service (SaaS) i 2015. Programvare har som følge av dette gått fra å utgjøre 40 % til 85 % av selskapets omsetning. Å være tidlig ute med en slik forretningsmodell har vært en suksessfaktor.

Asolvi har alltid hatt fokus på vekst, og dette er i dag forutsetningen for alt de driver på med. Siden 2016 har den primære vekstmotoren vært oppkjøp. Selskapet har gjort fire oppkjøp i Storbritannia og ett i Sverige. Det har vært stor fokus på å bygge kultur og integrere selskapene godt.

Signicat AS (2007)

Signicat startet som en spinoff fra teknologiselskapet Kantega. Som en spinoff var de tidlig i kontakt med kunder og markedet.

Signicat utvikler teknologi for elektronisk identitet. De var tidlig ute med salgsmodellen SaaS, og markedet var i starten svært umodent. Selskapet startet i Norden, et marked som er tidlig ute med å ta i bruk ny teknologi. Suksessfaktoren var å finne balansepunktet mellom å tenke strategisk og overordnet, og å være i stand til å være opportunistisk.

Signicats historie er preget av å bygge stein på stein heller enn risikosatsning. Dette trekker de frem som noe de mener har vært spesielt riktig for deres utvikling. De opplever at de har hatt en mer kontrollert og lønnsom vekst enn mange andre vekstselskaper har.

9. Innovasjonsaktører

Kapittelet gir en oversikt over de mest sentrale aktørene innen innovasjon og kommersialisering, veiledningstjenester, inkubatorer, investeringsselskaper og offentlige virkemiddelaktører i regionen.

Inkubatorer og kommersialiseringselskaper

Et kommersialiseringselskap arbeider aktivt for å utvikle nyskapende forretningsideer, etablere nye selskaper, sikre rettigheter, skaffe finansiering og etablere kontakt med industrielle partnere. Tjenestene som tilbys kan også omfatte rådgivning, kursvirksomhet og tilgang til nettverk.

En inkubator tilbyr typisk kontorplass, rådgivningstjenester og tilgang til Folk og nettverk. Nær fysisk tilknytning til tjeneste som inkubatoren tilbyr, og nære relasjoner med andre gründere i samme situasjon skal øke sjansene for at oppstartsselskapet skal lykkes.

6am (www.6am.no) 6am, tidligere NTNU Accel, kobler tidlig-fase selskaper med industrien, akademisk nettverk, og fremtidsrettede investorer, og tilbringer seks intensive måneder med teamet.

Atelier Ilsvika (www.atelierilsvika.no) Atelier Ilsvika er et arbeids- og studiefellesskap i Trondheim som tilbyr kontorplass og atelierplass for enkeltpersoner og mindre foretak.

CoFounder TechHub (www.cofounder.no/techhub) CoFounder har samlet de ti raskest voksende selskapene sine på ett sted. Målet for selskapene som tas inn i TechHub er at de skal komme opp i over 100 mill. kr i somsetning på under ti år. Primært for selskaper som CoFounder har investert i.

DIGS (www.digs.no) Digs er et coworking-space og møteplass for innovasjonsmiljøet i Trondheimsregionen. Tilbyr kontorlokaler, nettverk og mentoring fra næringslivsekspertene. De har en åpen og tilgjengelig kafé, og huser årlig over 250 kurs og arrangementer rettet mot nyskaping, kunnskapsdeling og nettverksbygging.

FAKTRY (www.faktry.no) FAKTRY er et fellesskap på Sluppen for gründere som utvikler fysiske produkter. Her kan selskaper utvikle og teste ut alt i fra mikroelektronikk til store mekaniske løsninger i nye fasiliteter.

Gründerbrakkka (www.grunderbrakkka.no) Hjelper tidligere studenter ved NTNU som jobber fulltid med en

oppstartsbedrift ved å tilby kontorplass og en felles arena for erfaringsutveksling. Inkubatoren har 60 arbeidsplasser og 14 bedrifter.

NTNU Technology Transfer (www.tto.ntnu.no) Jobber for at forskningsresultater og gode ideer fra NTNU og Helse Midt-Norge skal nå ut i markedet i form av nye produkter eller tjenester.

Proneo (www.proneo.no) Et av landets største innovasjons- og utviklingselskaper. Proneo bidrar til etablering av nye vekstbedrifter og knoppskytinger fra eksisterende næringsliv, bistår bedrifter og næringsklynger i innovasjonsprosesser og skaper koblinger mellom FoU og næringsaktører.

SINTEF TTO (www.sintef.no/tto) Jobber for kommersialisering av forskningsresultater fra SINTEF gjennom utvikling av nye bedrifter, patentering og lisensiering av teknologi. Forvalter to aktive fond.

Startup You (www.startupyou.no) Hjelper gründere med å utvikle egne prosjekter eller forretningsideer som Startup You har i sin egen idébank. Tilbyr kompetanse, nettverk, lokaler, infrastruktur og kapital. Primært for selskaper som Startup You har investert i.

T:Lab (www.tlab.no) Opererer i aksene Steinkjer-Trondheim. Tilbyr gründere et nettverk av forretningsutviklere og spesialister og hjelper med å finne kunder, kapital og kompetanse, samt gjennomfører intensive akseleratorprogram.

UltraMed UltraMed Accelerator er et nytt bedriftsnettverk for medisinsk ultralyd. Partnere i nettverket inkluderer CoFounder, Nisonic, SonoClear, Cimon Medical, Vitacon og Aurotech Ultrasound.

Work-Work (www.work-work.no) Sammenslutningen av en bar og et co-working space, rettet mot å skape og promotere ny medieteknologi (IT, spill, VR og maskinlæring).

Klynger

Klynger skal stimulere til samarbeid mellom næringslivsaktører i samme bransje, kunnskapsmiljøer og offentlige utviklingsaktører, og legger til rette for synergimuligheter, økt verdiskaping, erfaringsdeling og stimulere til ny innovasjon.

NCE Aquatech Cluster (www.aquatechcluster.no) Næringsklynge for leverandører til oppdrettsnæringen og har mer enn 100 bedrifter og organisasjoner som medlemmer.

NxtMedia (www.nxtmedia.no) Næringsklynge for teknologibasert medieinnovasjon som ønsker å stimulere til økt innovasjon i mediebransjen gjennom arrangementer og initiativ for prosjektutvikling.

Tequity Cluster (www.tequitycluster.no) 55 investeringsselskaper, engleinvestorer og teknologiselskaper i Trondheim har gått sammen med FoU-miljøer for å bli ledende i kommersialisering av ny teknologi. Klyngen ønsker å øke verdiskaping fra teknologibaserte vekstselskaper gjennom aktivt eierskap.

UtProsjektet (www.utprosjektet.no) Består av ca. 70 teknologibedrifter i Trøndelag med fokus på internasjonalt salg og markedsføring. Årlige konferanser som UT Konferansen og UT London Konferansen. Stort internasjonalt nettverk. En av Midt-Norges største møteplasser for gründere med internasjonalt potensial.

Næringshager

En næringshage er en samlokalisering av mindre bedrifter der målet er å fremme vekstkraft, samarbeid og faglig utvikling i bedriftene, og bidra til verdiskaping i næringslivet i regionen og lokalsamfunnet. Næringshagene leier ut kontorlokaler, tilbyr rådgiving, tilgang nettverk og skal også være en sosial arena for bedriftene.

FI (www.fi-nor.no) (tidligere Fosen Innovasjon) Industrimiljø med fokus på industriutvikling på Fosen og i Midt-Norge. Etablert som et resultat av en felles satsing mellom industrimiljøet i Leksvik, Nord-Trøndelag Fylkeskommune, kommunene i regionen og Innovasjon Midt-Norge.

Næringshagen i Orkdalsregionen

(www.orkdalsregionen.com) innovasjons- og utviklingsselskap som arbeider for vekst og nyskaping i næringslivet i Orkdalsregionen. Orkdalsregionen består av: Skaun, Orkdal, Agdenes, Snillfjord, Meldal og Rindal.

Veiledning

Veiledningsaktørene gir råd og veiledning ved selskaps-etablering og kan hjelpe til med å åpne dører og knytte kontakt med fagekspertise, finansieringsmiljø og øvrige partnere bedriftene ønsker å komme i kontakt med.

Connect Trøndelag (www.connectnorge.org) Connect er en non-profit organisasjon som hjelper gründere med å lykkes med sine forretningsideer. Connect arrangerer blant annet Springbrett, Investorforum og Partnerforum som er møteplasser for å presentere prosjekter og å koble ideer, kapital og kompetanse.

Enterprise Europe Network

(www.enterpriseeuropenetwork.no) Globalt nettverk av bedriftsrådgivningsorganisasjoner som hjelper små og mellomstore bedrifter og FoU-institusjoner med å realisere sine strategier og ambisjoner gjennom internasjonalt samarbeid. Hjelper også bedrifter med å finne EU-finansiering.

Innovasjon Norge (www.innovasjonnorge.no) IN har et bredt tilbud av tjenester og programmer til ulike næringer i Norge. For teknologibedriftene er finansiering (tilskudd, lån og garantier) og rådgiving (mentor, bedriftsutvikling, design, IPR, internasjonalisering og EU) mest relevant.

Proneo etablererverksted (www.proneo.no) Tilbyr veiledning og kurs om å etablere bedrift. Har nettverk innen mange bransjer og tilbyr kontor plass i Stjørdal og Verdal.

Spark* NTNU (www.sparkntnu.no) Spark* er en gratis veiledningstjeneste for studenter ved NTNU i Trondheim som har en forretningsidé. Spark skaffer tilgang til nettverk og fasiliteter som er nødvendig for å realisere ideen, og kan tilby tilgang til tidlig fase kapital gjennom TrønderEnergiBidraget. Samarbeid mellom NTNU og TrønderEnergi.

Trøndelags Europakontor

(www.mid-norway.no) Døråpner for trønderske bedrifter til europeiske nettverk og kompetansemiljø i Brussel, herunder EU-institusjonene, Norges delegasjon til EU, ambassader og representasjoner på lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt nivå.

Studentorganisasjoner

Studentorganisasjonene er drevet av studenter og jobber for å øke interessen for innovasjon og entreprenørskap hos studentene. De arrangerer ulike kurs, foredrag og gjennomfører arrangementer som f.eks. VentureCup, Kreator, Mixer, StartIT, Gründerjakten, Gründer Lounge, Hackathon, Jentemiddag og SoPro.

Start BI Trondheim

(www.bis.no/trondheim/logo/start-bi) Jobber aktivt for nyskaping og entreprenørskap på BI Trondheim og hjelper sine studenter å tilby kompetanse innen markedsføring og økonomi til teknologi- og oppstartsmiljøet i Trondheim. Gjennom ulike arrangementer samler de studenter til en arena for kunnskapsutvikling og nettverksbygging innenfor innovasjon og entreprenørskap.

Start NTNU (www.startntnu.no) Arrangerer kurs, foredrag, konkurranser, møteplasser og andre arrangementer med nyskaping som hovedtema. Inspirerer og engasjerer NTNUs studenter innenfor innovasjon og entreprenørskap.

Investeringselskaper

Investeringsmiljøene i regionen består av hovedsakelig av såkornfond, venture og investeringselskaper med industrifokus. I tillegg er det et stort antall private investorer og business angels, men disse er ikke tatt med i oversikten.

CoFounder (www.cofounder.no) Tar aktivt eierskap i teknologibaserte selskaper i tidlig fase og tilbyr ledelsesressurser og kapital fra eget fond, inntil 2 mill. kr pr selskap.

Greenway (www.greenway.no) Har en åpen investeringsfilosofi og går inn i selskaper innen teknologi, industri og shipping.

Investinor (www.investinor.no) Norges største og mest aktive ventureinvestor. Diversifisert investeringsstrategi med hensyn på fase og bransjer, typisk IT, helseteknologi, bioteknologi, miljøteknologi, samt olje- og gassteknologi. Selskapet investerer alltid sammen med andre investorer som venturefond og foretningssengler. Investinor har fra 2017 fått endret investeringsmandatet og skal nå øke fokus mot vekstselskaper.

Kverva (www.kverva.no) Investerer i bedrifter innen havbruk og sjømat generelt. Majoritetseier i blant annet SalMar.

LEN Invest (www.len.no) Med kapital til å investere og mulighet til å ta risiko, kan LEN gå inn med egenkapital i bedrifter i tidlig fase. De deltar aktivt i utvikling av bedriften, og samarbeider ofte med andre investorer i både tidlig og senere faser.

NTNU Accel Preseed Pre-seed-fond rettet mot teknologi og kunnskapsbedrifter med et tydelig internasjonalt potensial og som ønsker seg en aktiv investor som bidrar med sin infrastruktur, kompetanse og nettverk. Formelt er fondet et usikret lån fra Innovasjon Norge (IN) som skal gå til investering i oppstartsbedrifter i presåcorn fase, og stiller krav om co-investorer. Fondet har investert i 14 bedrifter, hvorav ti er basert i Trondheim og fire i Ålesund. Fondet er p.t. fullinvestert.

ProVenture (www.proventure.no) Investerer i norske teknologiselskaper i oppstartsfase som har internasjonalt potensial. Hovedfokus er olje og gass.

Salvesen og Thams (www.salvesen-thams.no) Investerer hovedsakelig i midt-norske bedrifter. Hovedfokus er industri og teknologi.

SINTEF Venture (www.sintef.no/tto) SINTEF-eid investeringsselskap eid av SINTEF som forvalter to aktive fond. SINTEF Venture III er lukket for nye investeringer og har en portefølje på seks selskaper. SINTEF Venture IV har ti investeringer, har en kommitert kapital på 209 mill. kr og eies sammen med European Investment Fund (45%) og SpareBank 1 SMN Invest (7%).

SpareBank 1 SMN Invest (www.smn.no) Investerer i lokale såkorn-, venture- og P/E-fond samt vekstselskaper med nasjonalt og internasjonalt potensial.

Equinor Technology Invest (innovate.statoil.com) Investerer i selskaper med kommersialiserbar teknologi innen olje og gass. Investeringene må som utgangspunkt ha relevans for Statoil.

Staur Holding (www.staurholding.no) Investeringselskap med investeringer innen vann, mat, eiendom og olje/gass. Nytt fond med adresse i Oslo, Longship AS, investerer i Norske SMB-er i segmenter der veksten overgår den generelle økonomiske utviklingen.

Viking Venture (www.vikingventure.com) Venture-selskap som investerer årlig 500 mill. kr og er Nordens ledende investeringsselskap innen business-to-business programvare. Viking har 15 vekstselskaper innen programvare i porteføljen med over 1 600 ansatte.

Offentlige virkemiddelaktører i Trøndelag

Innovasjon Norge (IN), Norges forskningsråd (NFR), Siva og Enova er de viktigste nasjonale virkemiddelaktørene. Alle er representert i Midt-Norge. IN tilbyr lån, garantier og ulike tilskuddsordninger. NFR tilbyr finansiering av forskningsprosjekter gjennom flere store sektororienterte programmer. Siva jobber primært med industriutvikling, utvikling av næringsklynger, næringshager og inkubatorer, dvs. ikke direkte mot bedriftene. Enova gir tilskudd til energieffektiverende teknologi og tiltak.

Enova (www.enova.no) Skal være en pådriver for miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon, og bidra til utvikling av energi- og klimateknologi. Enova tilbyr økonomisk støtte og rådgivning gjennom ulike programmer, blant annet til introduksjon av ny teknologi.

Enterprise Europe Network, (www.enterpriseeuropenetwork.no) INs EU-rådgivingstjeneste. Skal hjelpe selskaper med å finne markedsmuligheter, teknologier, prosjekter og partnere i utlandet.

Norges forskningsråd (www.forskningsradet.no) NFR finansierer forskningsprosjekter, nettverkstiltak og infrastrukturprosjekter i instituttsektoren, offentlig virksomhet og privat sektor. Finansieringstilbudet er organisert i en rekke store programmer (og flere små) som har søknadsutlysninger ved jevne mellomrom.

Regionale forskningsfond Midt-Norge (www.regionaleforskningsfond.no) Fondet finansierer forskningsprosjekter i Midt-Norge innen områdene fornybar energi og miljøteknologi, verdikjede mat, marin sektor, maritim sektor, olje og gass, og innovasjon i offentlig sektor.

Siva (www.siva.no) Siva sine innovasjonsaktiviteter omfatter utviklingsprogram for næringshager og inkubatorer, aktivt eierskap i innovasjonsbedrifter, og investering i næringsseiendom og klyngeutvikling.

Øvrige regionale finansieringsordninger

I tillegg til det offentlige virkemiddelapparatet er det noen andre finansieringskilder som kan være aktuelle for teknologiselskaper i tidlig fase.

Adolf Øiens kapitalfond (www.adolf.no) Fondet stiller egenkapital og/eller fremmedkapital til rådighet for å fremme næringsutvikling i Trondheim og omegn. Stiftelsen kan støtte enkeltprosjekt, fond samt nettverksarenaer. Årlig deles det ut etablererstipend til nystartet virksomhet, som bidrag til videreutvikling av forretningsideer.

NTNU Discovery (www.ntnudiscovery.no) Fondet gir finansiell støtte til verifisering av kommersialiserbare forskningsresultater fra NTNU og Helse Midt i fasen før selskapsetablering. Studenter og ansatte kan søke.

T:Lab Capital (www.tlab.no/finansiering) Investeringsselskap som skal hjelpe oppstartsbedrifter med å forberede og gjennomføre første eksterne kapitalinnhenting.

Tidligfasefondet (www.tidligfasefondet.no) Investerer i tidlig fase i trønderske bedrifter med bra vekstpotensial og hvor en exit kan sannsynliggjøres innen 3-5 år.

IMPELLO

Nærmere informasjon om rapporten eller om Impellos øvrige tjenester kan fås ved henvendelse:

Impello Management AS
Innherredsveien 7
7014 Trondheim

Epost: info@impello.no
Tel: +47 90 22 70 00

www.impello.no

ISBN 978-82-691556-4-8 (Trykt)
ISBN 978-82-691556-5-5 (PDF)